

Studium rozwoju społeczeństwa informacyjnego
województwa świętokrzyskiego w latach 2008 - 2010

STUDIUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W LATACH 2008 -2010

© Stowarzyszenie "Miasta w Internecie", 2008

Dokument powstał z inicjatywy Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.

Został opracowany w okresie styczeń - maj 2008 roku przez zespół ekspertów Stowarzyszenia "Miasta w Internecie": Krzysztof Głomb, Artur Krawczyk, Marcin Kuflowski, Małgorzata Kuta – Pałach, Mateusz Przanowski, Rafał Urbaś, Sławomir Wilk

Tekst: Krzysztof Głomb, Marcin Kuflowski

Korekta i redakcja: Józef Orzeł

Projekt graficzny i skład: Pirus MTL

Spis treści:

Rozdział I OBRAZ ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM – USTALENIA DIAGNOSTYCZNE	4
Rozdział II TRZY WĘZŁOWE OBSZARY ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO WOJEWÓDZTWA WYMAGAJĄCE INTERWENCJI WŁADZ	20
Rozdział III PRIORYTETY ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W LATACH 2008 – 2010.....	33
Rozdział IV WIODĄCE PROGRAMY I PROJEKTY NA RZECZ E-ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W LATACH 2008 – 2010.....	36
Rozdział V ZARZĄDZANIE ORAZ MONITORING WDRAŻANIA WIODĄCYCH PROGRAMÓW I PROJEKTÓW NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W LATACH 2008 – 2010.....	46
Rozdział VI „ZŁOTE REKOMENDACJE” DLA WŁADZ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO: JAK SKUTECZNIE ROZWIJAĆ SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE?.....	57
Rozdział VII SŁOWNIK PODSTAWOWYCH POJĘĆ	59
BIBLIOGRAFIA	66

Rozdział I

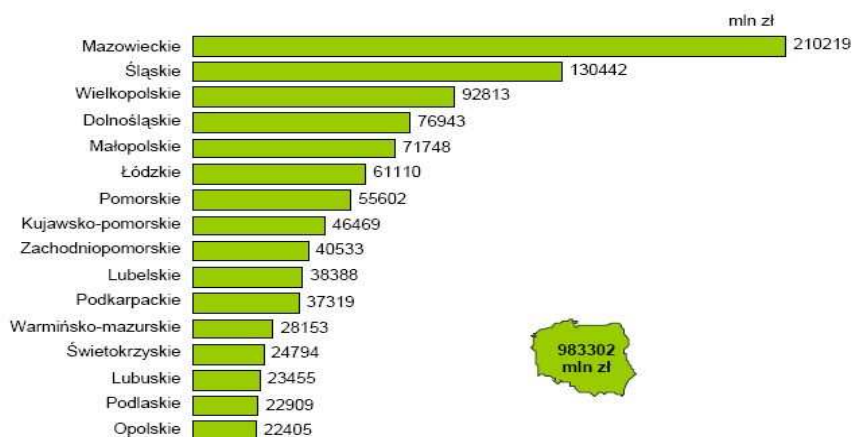
OBRAZ ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM - USTALENIA DIAGNOSTYCZNE

ZAPÓŹNIENIE
W ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA
MA CHARAKTER
HISTORYCZNY
I STRUKTURALNY

NISKA PRODUKTYWNOŚĆ REGIONU. Województwo świętokrzyskie ze względu na niski poziom rozwoju i strukturalne zapóźnienie określone jest mianem *peryferium wewnętrznego* Polski i zaliczane do ziem długotrwale dotkniętych słabością procesów modernizacyjnych¹.

Aktualną słabość potencjału regionu ukazują jednoznacznie wskaźniki makroekonomiczne. Mimo rozszerzenia Unii Europejskiej o najbiedniejsze regiony Bułgarii i Rumunii, województwo zajmuje 15 lokatę wśród regionów UE o najniższych wartościach wskaźnika PKB na mieszkańca, który w roku 2005 wyniósł 38,3% średniej unijnej (19 274 zł/mieszkańca)². W Świętokrzyskim powstaje zaledwie 2,5% krajowego PKB, co stawia region na 13 miejscu w Polsce [GUS, 2005]

Produkt krajowy brutto według województw w 2005 r.

LICZBA
BEZROBOTNYCH
MALAŁA W 2007
ROKU WOLNIEJ NIŻ
W INNYCH
REGIONACH KRAJU

Rysunek 1 Produkt Krajowy Brutto w roku 2005 wg województw
Źródło: GUS [2007]

BEZROBOCIE HAMULCEM E - ROZWOJU. Stopa bezrobocia z końcem 2007 roku wynosiła 15,1%, co oznacza nieznaczna obniżkę w stosunku do roku 2006 (17,7%). Najniższe spadki cechowały w tym czasie podkarpackie, lubelskie i właśnie

¹ G.Gorzela, *Strategiczne kierunki rozwoju Polski Wschodniej - ekspertyza dla potrzeb opracowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, Warszawa, 2007

² EUROSTAT News Release , 19/2008, 12 February 2008

BEZROBOCIE ORAZ
ZAMIESZKIWANIE
NA WSI SĄ
CZYNNIKAMI
„WYKLUCZENIA
CYFROWEGO”
KLUCZOWEJ GRUPY
MIESZKAŃCÓW
REGIONU

świętokrzyskie³. W pierwszym kwartale 2008 stopa ta malała nadal osiągając wartość 14,7% [GUS, 2008].

Paradoksalnie najwyższa stopa rejestrowanego bezrobocia cechuje uprzemysłowione północne powiaty województwa (skarżyski - 24,1% i konecki - 23%, ostrowiecki - 18,5%), a także kielecki (20,4%), które z trudem podnoszą się z post-restrukturyzacyjnego szoku lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Najniższa stopa, osiągająca wartość blisko dwukrotnie mniejszą, cechuje powiaty wiejskiego południa (pińczowski, 8,8%, buski - 9,2%, jędrzejowski - 12,5% i staszowski - 12,4%). Obraz ten nie uwzględnia jednak bezrobocia ukrytego, cechującego obszary wiejskie regionu o rozdrobnionej strukturze i niskiej towarowości gospodarstw.

Ponad dwie trzecie (68,7%) bezrobotnych w regionie to populacja tzw. pokolenia Internetu, w wieku 18 – 44 lata.

Zwróćmy uwagę na fakt, iż europejskie badania nad czynnikami „wykluczenia cyfrowego” wykazały, iż brak zatrudnienia jest czynnikiem w wysokim stopniu ograniczającym dostęp mieszkańców do usług i zasobów elektronicznych Internetu.

DEFAWORYZACJA ŚWIĘTOKRZYSKIEJ WSI. Na strukturalny charakter ograniczeń rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie silnie wpływa niski poziom urbanizacji - zaledwie 45,5% populacji mieszka w miastach, co lokuje Świętokrzyskie na przedostatnim miejscu w kraju. 30 ośrodków miejskich ma relatywnie niską liczbę mieszkańców⁴, przesądzającą także o słabości potencjału przedsiębiorczości (przemysłu i usług) oraz o niższej niż w innych regionach dynamice oddziaływania na wiejskie otoczenie. Ponadto, brak miasta o cechach demograficznych i funkcjach metropolii ogranicza zdolność regionu do rozwoju branż usług typowych dla gospodarki wiedzy oraz do absorpcji innowacji w branżach tradycyjnych.

³ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju i województw w roku 2007r*, Warszawa, marzec 2008

⁴ W miastach liczących poniżej 10 tys. mieszkańców mieszka 6,2% ludności regionu, od 10 – 50 tys. – 13,1%, 50 – 100 tys. – 9,9 %, powyżej 200 tys. (Kielce) – 16,2%.

Niedoinwestowaną i przeludnioną świętokrzyską wieś⁵, którą zamieszkuje blisko 55% mieszkańców regionu, dotyka wiele niekorzystnych procesów społecznych i gospodarczych. Po pierwsze: przeważa tam niskotowarowe, rozdrobnione rolnictwo. Ponad 68% to gospodarstwa małe⁶, zaledwie 38% zalicza się do rynkowych.

Wysokie zatrudnienie w rolnictwie, skorelowane z bezrobociem agrarnym, powoduje, iż produktywność tych gospodarstw sięgała w 2003 roku zaledwie 64% średniej krajowej⁷.

Po drugie: świętokrzyską wieś zamieszkuje przeważająca grupa bezrobotnych (56,1% ogółu). Jednocześnie zaś ponad 30% osób czynnych zawodowo w województwie pracuje w rolnictwie. Badania wskazują jednak, iż mimo ubóstwa części gospodarstw rolnych, mieszkańcy obszarów wiejskich regionu nie są zainteresowani poszukiwaniem pracy, argumentując tę postawę przekonaniem o bezskuteczności takich działań, wywiedzionym z doświadczeń osobistych lub innych osób⁸. Za taki stan rzeczy częściowo odpowiada struktura wiekowa: aż ok. 19% mieszkańców obszarów wiejskich Świętokrzyskiego to osoby w wieku poprodukcyjnym⁹.

Po trzecie: potencjał gospodarczy świętokrzyskiej wsi jest słaby - w miastach regionu zlokalizowana jest dwu i półkrotnie większa liczba podmiotów gospodarczych¹⁰. Po czwarte wreszcie: struktura wykształcenia mieszkańców regionu ukazuje nierówne szanse edukacji i zatrudnienia ludności wiejskiej wobec miejskiej. Ujawnia słabość bazy materialnej i kadr szkolnictwa ponadpodstawowego na wsi, czego skutkiem jest trudniejszy dostęp do

⁵ Przeludnienie wsi jest efektem utraty pracy przez ludność dwuzawodową, głównie w latach dziewięćdziesiątych XX wieku

⁶ Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych w Polsce wynosi 7,1 ha, natomiast w woj. Małopolskim 3,2 ha, Podkarpackim 4,0 ha a w woj. świętokrzyskim 5,0 ha. GUS Rocznik Statystyczny Województw, Warszawa 2002

⁷ Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Profil wrażliwości gospodarki regionalnej na integrację z Unią Europejską – Województwo Świętokrzyskie*, Gdańsk, 2003

⁸ Wojewódzki Urząd Pracy, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, *Świętokrzyski Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2008*, Kielce 2008; s. 18

⁹ D. Stankiewicz, Kancelaria Sejmu RP - Biuro Studiów i Ekspertyz, *Charakterystyka gospodarki rolnej w południowych regionach Polski*, Informacja nr 947, Warszawa, styczeń 2003; s. 11

¹⁰ Wojewódzki Urząd Pracy, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, *Świętokrzyski Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2008*, Kielce 2008; s. 42

ogólnokształcących i profilowanych szkół licealnych (a w konsekwencji do nauki na poziomie wyższym). Wszystkie te cechy oddziałują negatywnie na gotowość mieszkańców wsi do korzystania z nowych technologii, w tym z zasobów i usług Internetu¹¹.

Wiele do życzenia pozostawia stan infrastruktury technicznej i społecznej świętokrzyskiej wsi ograniczając zdolność jej mieszkańców do dywersyfikacji zatrudnienia poprzez rozwój produkcji pozarolniczej oraz usług. Wieś przegrywa w konkurencji z miastem - potencjalni inwestorzy oczekują zapewnienia wszelkich udogodnień: szerokopasmowego dostępu do Internetu czy możliwości korzystania z telefonii stacjonarnej i komórkowej.

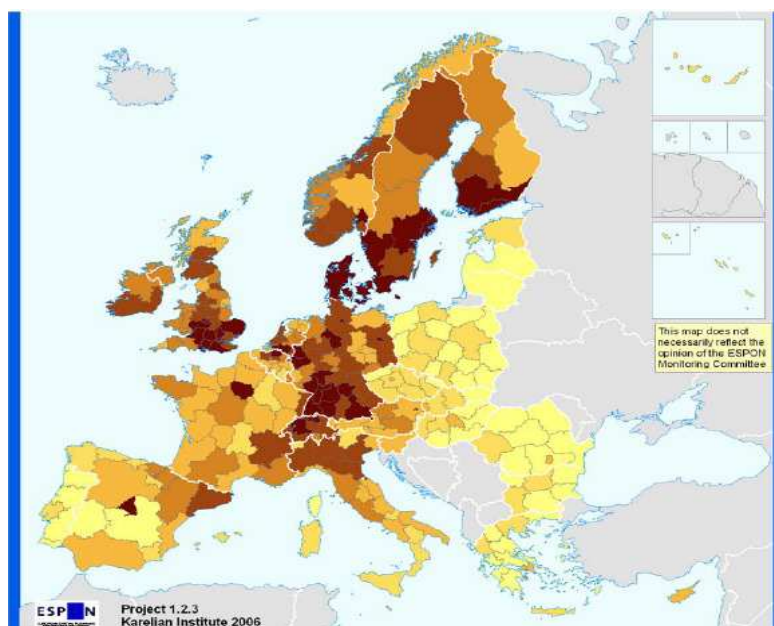
Tymczasem wskaźnik liczby łączy głównych (telefonii stacjonarnej) na obszarach wiejskich Świętokrzyskiego wynosił w 2005 roku zaledwie ok. 12,5 łączy na 100 mieszkańców, a w ostatnich latach wzrósł nieznacznie.

MIESZKAŃCY
WOJEWÓDZTWA W
MNIJSZYM
STOPNIU NIŻ W
INNYCH
REGIONACH
KORZYSTAJĄ Z
USŁUG I ZASOBÓW
TREŚCI INTERNETU

ŚWIĘTOKRZYSKIE NA KOŃCU KRAJOWEJ STAWKI. Większość ilościowych wskaźników ukazujących poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego plasuje województwo świętokrzyskie na ostatnich miejscach w krajowej stawce. Z kolei wszystkie polskie regiony - za wyjątkiem Pomorza, Mazowsza, Śląska, Dolnego Śląska i Wielkopolski zaliczane są do grupy najstabilniej rozwiniętych w Unii Europejskiej¹².

¹¹ Analizy „Diagnozy społecznej 2007” wskazują, iż pośród polskich rolników odsetek Internautów jest bardzo niski i wynosił w roku 2007 tylko 13,2%. Niepokoi nieznaczna dynamika wzrostu tego wskaźnika – od 2005 roku przybyło zaledwie 2,2%.

¹² Projekt ESPON 1.2.3 – *Identyfikacja przestrzennych aspektów społeczeństwa informacyjnego, Raport końcowy*, maj 2006

Rysunek 2 Indeks rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Źródło: ESPON 1.2.3 [2006]

Niepokoić winny niskie wartości podstawowych wskaźników, charakteryzujących województwo świętokrzyskie, uzyskane w przekrojowym badaniu *Diagnoza Społeczna 2007*¹³.

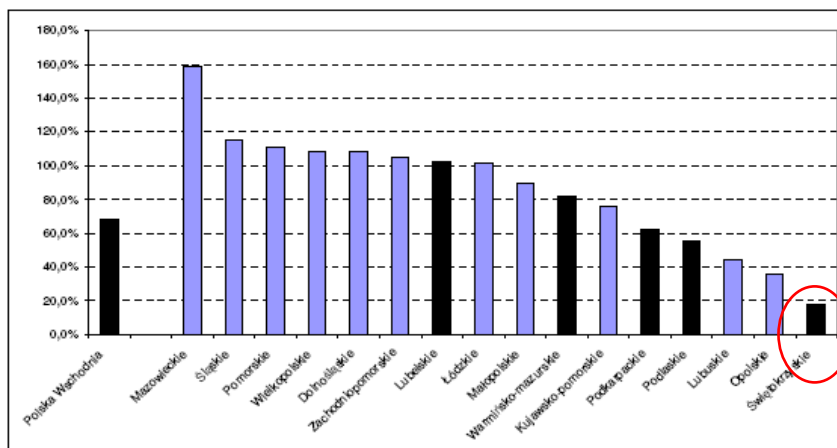
- chociaż **43,1%** osób posiada komputer w domu i z niego korzysta, a województwo zajmuje 14 miejsce w kraju¹⁴,
- to już tylko zaledwie **1%** mieszkańców, czyli trzy-, czterokrotnie mniej niż w innych województwach posiada komputer przenośny (laptop), będący atrybutem przedsiębiorcy,
- **85%** gospodarstw domowych województwa nie posiada w domu dostępu do Internetu - to najniższy wskaźnik w kraju - nie dziwi zatem, że w regionie mieszka tylko:
- **30,5%** użytkowników Internetu, czyli najmniejszy odsetek spośród 16 regionów (w Pomorskim wartość tego wskaźnika jest aż o 23,5 punktów procentowych wyższa!).

¹³ D. Batorski, *Polacy i nowe technologie*, Diagnoza Społeczna 2007, Warszawa 2007

¹⁴ Stanowi to prawie jedną trzecią mniej niż wskaźnik lidera rankingu - Pomorza

? **Bardzo niski odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w dostęp do Internetu jest zjawiskiem szczególnie niekorzystnym wobec obserwowanej od kilku lat wśród polskich Internautów silnej tendencji do wzrostu korzystania z sieci w domu kosztem kawiarenek internetowych oraz przyjaciół.**

Ostatnie miejsce w kraju województwo zajmowało także w zestawieniu tzw. Indeksu Penetracji Internetu (IPE) opracowanego na potrzeby realizacji sieci szkieletowej w województwach Polski wschodniej¹⁵. Wartość tego wskaźnika nie uwzględnia jednak rezultatów udostępnienia mieszkańcom sieci dostępu do Internetu w latach 2005-2008 w ramach działania 1.5 ZPORR.

Rysunek 3 Indeks Penetracji Internetu w województwach [2007]
Źródło: Jastrzemski [2007]

UPOWSZECHNIENIE
KOMPETENCJI
CYFROWYCH
MIESZKAŃCÓW
JEST KLUCZOWYM
CZYNNIKIEM
PRZEWAGI
KONKURENCYJNEJ
REGIONÓW W
GOSPODARCE
WIEDZY

Niskie kompetencje cyfrowe mieszkańców województwa świętokrzyskiego - umiejętności obsługi komputera i korzystania z zasobów i usług Internetu - korespondują ze skrajnie niską wartością indeksu korzystania z Internetu w domu (ok. 15%) oraz najmniejszą w Polsce grupą studentów kierunków informatycznych na uczelniach wyższych województwa - niespełna 2 000 osób w 2006 roku¹⁶. Na potrzebę edukacji w celu budowy postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych w społeczeństwie

¹⁵ DGJ Consult Waldemar Jastrzemski, *Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego w Polsce wschodniej. Koncepcja projektu w ramach JASPERS. Raport końcowy*, Warszawa 2007

¹⁶ Lokuje to województwo świętokrzyskie na 15 miejscu w kraju ze wskaźnikiem 15,30 studentów na 10 000 mieszkańców. Dla porównania: łódzkie - 49,2, mazowieckie - 33,94, małopolskie - 25,74, podlaskie - 24,54, podkarpackie - 23,2 i lubelskie - 15,08.

informatycznym, a zatem kształcenia i szkoleń dostosowanych do potrzeb mieszkańców województwa zwraca uwagę *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005-2013*¹⁷. Należy jednakże zaznaczyć, iż liczba studentów informatyki w regionie wzrasta systematycznie i w szybkim tempie.

Poziom umiejętności posługiwania się komputerem i oprogramowaniem informatycznym przez mieszkańców województwa świętokrzyskiego jest jednym z najniższych spośród polskich regionów¹⁸.

Odrębną kwestią jest niska jakość nauczania przedmiotów informatycznych w szkołach ponadpodstawowych (odbiegająca od oczekiwań uczelni wyższych co do jakości absolwentów) w znaczącym stopniu wynikająca z deficytu nauczycieli specjalistów i konieczności powierzania zajęć z przedmiotu informatyka w liceach nauczycielom innych przedmiotów, nie posiadającym wystarczających kompetencji i wiedzy oraz kontaktu z rozwijającymi się dynamicznie dziedzinami informatycznymi.

Sytuacja ta jest jednym z czynników obniżających wyniki świętokrzyskich szkół ponadpodstawowych oraz uczelni wyższych w rankingach ogólnopolskich, gdzie te uczelnie zajmują na ogół w swoich kategoriach miejsca w czwartej, bądź piątej dziesiątce.

Doprowadziła ona także do sytuacji, w której technicy informatycy i tzw. informatycy nigdzie indziej nie zakwalifikowani, stanowią w województwie świętokrzyskim znaczącą grupę pracowników nadwyżkowych, bez oferty pracy, co jest ewenementem w skali kraju¹⁹.

¹⁷ Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005-2013*, Kielce 2004

¹⁸ Np. używanie wyszukiwarki internetowej (np. Google, Yahoo!) w celu znalezienia informacji, tworzenie stron internetowych, pisanie programów komputerowych, przesyłanie e-maila z załącznikami (np. dokumentami, plikami graficznymi), tworzenie elektronicznej prezentacji, instalowanie nowych urządzeń (np. drukarki, modemu, skanera), wykorzystanie podstawowych funkcji matematycznych w arkuszu kalkulacyjnym, używanie polecenia kopiowania, wycinania i wklejania w celu powielenia lub przemieszczenia wybranych fragmentów dokumentu, kopiowanie lub przenoszenie pliku albo folderu

¹⁹ WUP w Kielcach, *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie świętokrzyskim*, Kielce, I kwartał 2007 r.

PODOBNI
JAK W INNYCH
REGIONACH
POLSKI WŁADZE
SAMORZĄDOWE
SKUPIŁY SIĘ
W OSTATNICH
LATACH NA
ZAKUPIE SPRZĘTU
KOMPUTEROWEGO
DLA URZĘDÓW
ORAZ NA
REALIZACJI
OBOWIĄZKÓW
PRAWNYCH

OGRANICZONE ZAANGAŻOWANIE SAMORZĄDÓW. Europejskie doświadczenie uczy, że władze regionalne i lokalne odgrywają kluczową rolę w tworzeniu warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Ich zaangażowanie się w procesy programowania e - rozwoju, wpływ na konsensus partnerów wokół zagadnień innowacji oraz zapewnienie alokacji środków finansowych na inwestycje teleinformatyczne przesądza o powodzeniu procesów modernizacyjnych²⁰. Z drugiej strony samorządy lokalne stanowią podstawę systemu świadczenia usług publicznych, które w coraz większym stopniu mogą być udostępniane drogą elektroniczną (systemy e - administracji). Samorządy to zatem potencjalni liderzy przemian, których nie zastąpi działalność oddolna lub wysiłki rządu .

Niestety, w porównaniu z innymi regionami kraju, aktywność samorządów lokalnych Świętokrzyskiego w realizacji projektów na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest nieznacząca.

Także stanu infrastruktury teleinformatycznej urzędów administracji lokalnej w regionie nie można uznać za zadowalający. W marcu 2008 roku aż 85% starostw i 92,6% gmin nie posiadało systemu obiegu dokumentów, który stanowić winien podstawowe narzędzie codziennej pracy i komunikacji urzędników. W znacznej grupie urzędów systemy te zostaną wdrożone w ramach projektu finansowanego z funduszy strukturalnych jeszcze w 2008 roku. Jakkolwiek 90% gmin i wszystkie powiaty województwa posiadają serwisy informacyjne w Internecie, to żaden z nich nie spełnia wciąż minimalnych standardów dostępności W3C²¹. Nasycenie sprzętem komputerowym jest podobne jak w innych województwach „ściany wschodniej”. Komputery w przedsiębiorstwach do 2 lat, od 2 - 4 i powyżej 4 lat użytkowania stanowią mniej więcej po jednej trzeciej całości sprzętu wykorzystywanego w urzędach gmin i starostwach.

²⁰ ERIS@, Podręcznik *Jak rozwijać Regionalne Inicjatywy Społeczeństwa Informacyjnego*, Wydanie 2 polskie, Tarnów grudzień 2006; s. 16-26

²¹ Dostępność WWW (ang. web accessibility) to wiedza, jak tworzyć strony i serwisy internetowe dostępne dla jak najszerszego grona odbiorców, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych. Dostępność serwisu internetowego oznacza stopień, w jakim może być on postrzegany, rozumiany i przeglądany przez wszystkich użytkowników, niezależnie od ich cech lub upośledzeń, a także niezależnie od właściwości używanego przez nich oprogramowania i sprzętu.

Jakość dostępu do Internetu urzędników administracji lokalnej nie jest wystarczająca. 80% urzędów korzysta obecnie z cyfrowej linii abonenckiej (xDSL), która nie gwarantuje przepływności odpowiednich do potrzeb świadczenia e-usług publicznych wysokiej jakości. Około połowy urzędów deklarowało w marcu 2008 roku możliwość korzystania z łącza ok. 2 Mbs. Aż 4% urzędów gmin korzystało z analogowych łączy modemowych, które nie pozwalają na korzystanie z Internetu dla obsługi mieszkańców i profesjonalnej komunikacji urzędników.

Poza nielicznymi wyjątkami świętokrzyskie gminy (90%) i powiaty (75%) nie posiadają strategicznych dokumentów na temat zagadnień społeczeństwa informacyjnego. Pośród samorządów uczestniczących w badaniu ankietowym przeprowadzonym w lutym-marcu 2008 roku, jedynie połowa jednostek była w stanie sprecyzować swoje plany inwestycyjne z zakresu infrastruktury informatycznej do 2010 roku. Brak osadzonych w realiach lokalnych planów działań potwierdza małe zaangażowanie samorządów lokalnych Świętokrzyskiego w realizację projektów na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Badanie ankietowe wykazało, że realizacją różnych typów projektów zainteresowana jest mniej niż jedna trzecia samorządów, co ilustruje tabela 1:

Rodzaj/tematyka/zakres projektu	Projekty zrealizowane lub w trakcie realizacji	
	urzędy gmin	starostwa
zakup sprzętu komputerowego dla urzędów	11,6%	30,8%
budowa sieci szerokopasmowej	11,6%	23,1%
budowa lokalnej sieci teleinformatycznej	25,3%	46,2%
wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów	12,6%	30,8%
wdrożenie podpisu elektronicznego	16,8%	30,8%
stworzenie portalu informacyjnego	16,8%	23,1%
platformy usług publicznych	5,3%	23,1%
projekt na rzecz e - Integracji mieszkańców	3,2%	0,0%
stworzenie publicznych telecentrów	22,1%	0,0%
szkolenia dla pracowników urzędów	9,5%	0,0%
szkolenia dla mieszkańców	8,4%	0,0%

Tabela 1 Projekty na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego realizowane przez samorzady województwa świętokrzyskiego w latach 2006-2008

Niepokojąco niski odsetek samorządów podejmował w ostatnich latach działania na rzecz zdobycia przez urzędników nowych kompetencji związanych z obsługą komputerów i oprogramowania usprawniającego pracę urzędów. Niedostatecznie rozwinięte kompetencje cyfrowe pracowników samorządowych staną na przeszkodzie procesom modernizacji i podniesienia efektywności prac administracji publicznej. Zwraca także uwagę rezerwa długoletnich pracowników wobec wdrażanych systemów elektronicznej komunikacji i podnoszenia swoich umiejętności cyfrowych. W części urzędów, w czynnościach wymagających korzystania z systemu informatycznego, doświadczonych i pełniących niejednokrotnie funkcje kierownicze urzędników, wyręczają stażyści.

WŁADZE LOKALNE
WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
NIE POSTRZEGAJĄ
„WYKLUCZENIA
CYFROWEGO”
MIESZKAŃCÓW
JAKO ISTOTNEJ
BARIERY ROZWOJU

Brak inicjatyw na rzecz zwalczania 'wykluczenia cyfrowego' dowodzi, iż samorzady lokalne nie uznawały takich działań za cel swoich decyzji lub nowe pole obowiązków lub nie posiadały wiedzy o potrzebach mieszkańców i o istocie e-Integracji. Poza zakresem zainteresowania pozostawały także inne sfery zastosowań teleinformatyki w sektorze publicznym: opieka zdrowotna, zabezpieczenie społeczne, wsparcie rozwoju wsi, doradztwo dla przedsiębiorców i turystyka.

Rysunek 4 Potencjał gospodarki wiedzy w regionach Polski
Źródło: Z. Chojnicki, T. Czyż [2003]²²

²² Z. Chojnicki, T. Czyż, *Poland on the Road to a Knowledge-Based Economy: a Regional Approach*. Advances in Urban and Regional Studies, PAN, Committee for Space Economy and Regional Planning, Warszawa 2003, s. 208 - 209.

Najniższe w Polsce i aż dziesięciokrotnie niższe od średniej krajowej nakłady na badania i rozwój oraz bardzo niskie nakłady na działalność innowacyjną, sytuują województwo świętokrzyskie wśród najslabszych pod tym względem regionów Unii Europejskiej

Jak twierdzi E. Łyżwa²³: *sfera nauki i innowacji województwa charakteryzuje się ograniczoną zdolnością do tworzenia i absorpcji innowacji, a miasto Kielce jako stolica regionu i największy ośrodek miejski nie spełnia wystarczającej roli we wspieraniu współpracy gospodarczej.*

DALEKO DO GOSPODARKI WIEDZY. W regionie nie zanotowano żadnej koncentracji usług wiedzochłonnych, natomiast można wyróżnić specjalizację województwa w zakresie przemysłowych branż *high-tech* takich jak: nadwozia i produkcja pojazdów mechanicznych²⁴.

Odsetek potencjalnych koncentracji branż wysokich technologii jest najniższy w kraju. W odróżnieniu od Podkarpacia czy Lubelszczyzny lata 2000-2005 nie przyniosły istotnych zmian w tym zakresie, w województwie świętokrzyskim powstały bowiem w tym czasie zaledwie 2 nowe firmy²⁵.

Wskaźnik udziału rolnictwa w wartości dodanej brutto wytworzonej w regionie jest jednym z najwyższych w Polsce²⁶. Istotną rolę odgrywa wysokojakościowe sadownictwo. Sady zajmują 1,8% powierzchni województwa, co ponad dwukrotnie przekracza średnią krajową. Ponad 16 procent produkcji sprzedanej województwa wytwarza przemysł rolno-spożywczy.

Dominującymi branżami regionu są przemysł wydobywczy kopalin, cementowy i wapienniczy, a także metalurgiczny, maszynowy i budownictwo.

²³ E. Łyżwa, Akademia Świętokrzyska, *Bariery innowacji w przedsiębiorstwach przemysłowych województwa świętokrzyskiego*, Kielce, 2006

²⁴ E. Wojnicka (red.), *Perspektywy rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw wysokich technologii w Polsce do 2020 roku*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006; s. 102

²⁵ Tamże, s. 106. Dla porównania: w województwie mazowieckim - 147, śląskim - 100, dolnośląskim - 63, podkarpackim - 13 i lubelskim - 16.

²⁶ Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Profil wrażliwości gospodarki regionalnej na integrację z Unią Europejską – Województwo Świętokrzyskie*, Gdańsk, 2003

SZANSĄ
ROZWOJOWĄ
WOJEWÓDZTWA
SĄ INWESTYCJE
W ZASTOSOWANIE
TELEINFORMATYKI
W TRADYCYJNYCH
BRANŻACH
PRZEMYSŁU
ORAZ W
ROLNICTWIE

Branża firm teleinformatycznych (ICT) jest najsłabiej rozwinięta w kraju.

Firmy świętokrzyskie generują zaledwie 0,2% krajowego rynku usług i produkcji sektora ICT, dwukrotnie mniej niż warmińsko-mazurskie i trzykrotnie mniej niż podlaskie.

ZASADNICZA
REWIZJA
DOTYCHCZASOWEG
O PODEJŚCIA I
PLANÓW INWESTYCJI
W PRZEDSIĘWZIĘCIA
NA RZECZ
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO
JEST AKTUALNYM
WYZWANIEM DLA
WŁADZ
WOJEWÓDZTWA

Zaledwie 7 firm z regionu zaliczało się w roku 2007 do grupy 500 przedsiębiorstw o najwyższych przychodach. ZETO Kielce oraz Kolporter Info Kielce - ze środka drugiej setki rankingu - generują ponad trzy czwarte przychodów tej branży, które w skali regionu osiągnęły w 2006 roku wartość niespełna 70 mln zł²⁷.

Obecna struktura gospodarki województwa nie musi być jednak przeszkodą w stymulowaniu wzrostu regionalnego PKB, zwiększaniu absorpcji innowacji oraz w rozwoju branży ICT. Największe rezerwy wzrostu produkcji i produktywności pracy znajdują się bowiem w zastosowaniu ICT w tradycyjnych branżach²⁸ - to jest przyszłość województwa.

Opracowana w 2004 roku *Regionalna Strategia Innowacji (RSI)*, zaplanowana do roku 2013, silnie akcentuje potrzebę „budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego”. W priorytecie tym zawierać się ma głównie zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu, tworzenie platform elektronicznych usług dla ludności, systemów informacji przestrzennej oraz budowa publicznych punktów dostępu do Internetu.

RSI Postuluje także tworzenie przedsiębiorstw opartych na wiedzy i firm e-biznesu oraz upowszechnianie technik informatycznych w działalności instytucji publicznych i gospodarczych. W swoich zapisach oraz proponowanych działaniach dokument nie odbiega zatem od tradycyjnego i relatywnie wąskiego zbioru przedsięwzięć, jakie zawierały zwykle w swoich strategiach regiony europejskie w drugiej

²⁷ Teleinfo 500, Raport 2007. Dla porównania w województwie podlaskim - 166 mln, warmińsko - mazurskim - 116, lubelskim - 135,

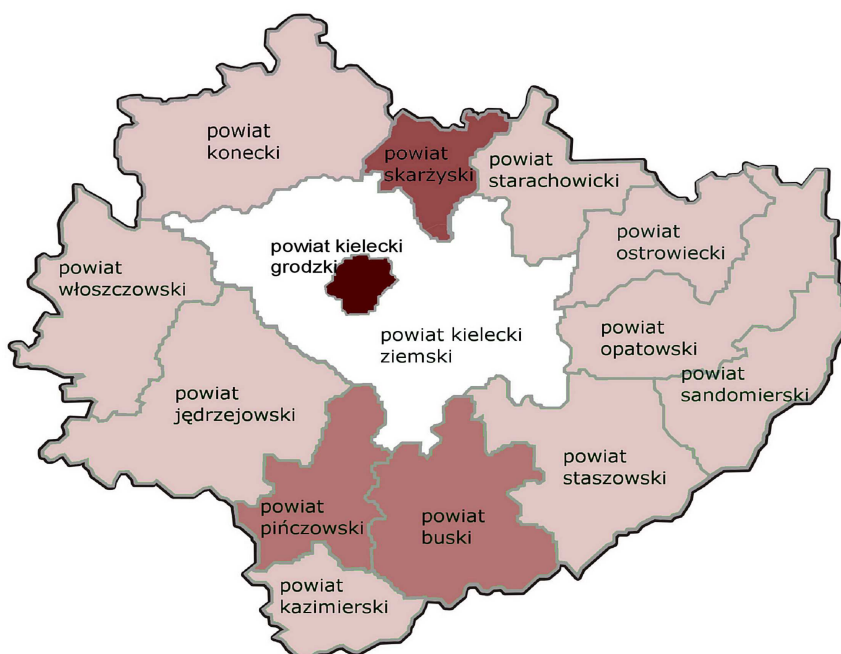
²⁸ Por. m. in. B. van Ark, M. Piątkowski, *Productivity, Innovation and ICT in Old and New Europe*, Research Memorandum GD-69, Groningen Growth and Development Centre, marzec 2004; M. Piątkowski, *Rola ICT w rozwoju polskiej gospodarki i społeczeństwa informacyjnego*, prezentacja w MNiI 26 kwietnia 2005 r., Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Centrum Badawcze TIGER.

połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Rewolucja technologiczna ostatniego dziesięciolecia, wyniki badań społecznych zmieniające obiegowe sądy o postawach Polaków wobec ICT oraz doświadczenia we wdrażaniu projektów teleinformatycznych w latach 2006-2008 nakazują dokonanie istotnej rewizji założeń RSI odnoszących się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie.

Praktyka wdrażania RSI w ostatnich latach wykazała, iż w pierwszym etapie niezbędne jest dokonanie szczegółowej analizy (diagnozy) poziomu e-rozwoju województwa świętokrzyskiego oraz ustanowienie realistycznych priorytetów inwestycji istotnie powiązanych z rozwojem województwa i uwzględniających konkretne uwarunkowania społeczne oraz profil gospodarki regionu.

Zdolność jednostek samorządu terytorialnego do samodzielnego przewyższania słabości w rozwoju społeczeństwa informacyjnego przedstawić można analizując wskaźnik tzw. potencjału e-rozwoju.

Zróżnicowanie wspomnianego indeksu w województwie świętokrzyskim przedstawia w podziale na powiaty - rys. 5²⁹.

Rysunek 5 Mapa potencjału e-rozwoju województwa świętokrzyskiego [2008]

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

²⁹ Pełna analiza związana z określeniem wskaźnika potencjału e-rozwoju została przedstawiona w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu

Najwyższą wartością wskaźnika (bardzo wysokim potencjałem e-rozwoju) charakteryzuje się miasto Kielce, wysoką zaś - położony na północy województwa powiat skarżyski. Przeciętny potencjał cechuje południowe powiaty: pińczowski i buski, zaś bardzo niski - powiat ziemski kielecki³⁰.

Zdecydowana większość województwa to jednak obszary niskiego poziomu indeksu. To powiaty okalające centralnie położony powiat kielecki i Kielce: jędrzejowski, kazimierski, konecki, opatowski, ostrowiecki, sandomierski, starachowicki, staszowski i włoszczowski.

ANALIZA SWOT/TOWS E-ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO województwie świętokrzyskim³¹ wykazała, iż najbardziej korzystnym modelem realizacji strategicznych procesów rozwoju regionalnego realizowanego przy wsparciu rozwiązań teleinformatycznych jest **model konkurencyjny**, w którym słabości (słabe strony) przewyższają się w celu wykorzystania szans rozwojowych.

Konsekwencją takiego generalnego wniosku jest nadanie wysokiego priorytetu przeciwdziałaniu najsilniejszym barierom rozwojowym województwa, za które w trakcie warsztatów analitycznych z udziałem partnerów regionalnych uznano:

- niski poziom dochodów ludności i rozwoju gospodarczego regionu na tle kraju, rozszerzenie się sfer ubóstwa i grup marginalizowanych,
- niski poziom umiejętności mieszkańców regionu w zakresie korzystania z komputera i Internetu,
- słabe przygotowanie administracji samorządowej do wdrażania usług świadczonych drogą elektroniczną,
- niedostateczną świadomość innowacyjną władz lokalnych,
- deficyt kadr do kształcenia w zakresie wykorzystania IT - także na podstawowym poziomie,
- trudności z dostępem do Internetu na obszarach wiejskich.

³⁰ Zróżnicowanie wskaźnika e - rozwoju dobrze obrazuje zależność między powiatami grodzkimi, będącymi stolicami województw a okalającymi je słabymi na ogół infrastrukturalnie powiatami ziemskimi, które korzystają z miasta jako centrum usług.

³¹ Analiza SWOT/TOWS została przedstawiona w załączniku nr... do niniejszego opracowania

Cztery spośród sześciu najsilniejszych słabości regionu wynikają wprost lub są skorelowane z niskim poziomem alfabetyzacji cyfrowej mieszkańców województwa oraz deficytem e - kompetencji występującym u pracowników i decydentów samorządowych.

Analiza wykazuje także, że dynamika i zakres rozwoju społeczeństwa informacyjnego będą w istotnym stopniu zależne od postępów w przewyżnianiu problemów w integracji społecznej mieszkańców - ograniczaniu obszarów ubóstwa, zwiększaniu podaży pracy na regionalnym rynku oraz we wzmacnianiu restrukturyzacji świętokrzyskiej wsi.

Za największą szansę przezwyciężenia słabości wewnętrznych regionu, uczestnicy warsztatów diagnostycznych uznali wzrost możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. W istocie na inwestycje w rozwój infrastruktury teleinformatycznej w latach 2008-2015 alokowano w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego* ok. 110 mln złotych. Zwraca jednak uwagę fakt, iż taka alokacja w RPO należy do najniższych spośród polskich województw, zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 1 mieszkańca³².

Efektywne wykorzystanie środków wspólnotowych dla modernizacji i transformacji regionu będzie w wysokim stopniu zależne od zdolności partnerów regionalnych - w tym władz publicznych - do uruchomienia i wzmacniania endogenego potencjału regionu oraz do podjęcia procesów restrukturyzacji³³.

Szansami dla regionu, o pierwszorzędym znaczeniu, wytypowanymi przez panel partnerów regionalnych, są także:

TYLKO W
PRZYPADKU
REALISTYCZNEGO
DOBORU
PRIORYTETÓW
TRANSFORMACJI I
REALIZACJI
PRZEDSIĘWZIĘĆ O
ISTOTNEJ SKALI
ODDZIAŁYWANIA,
ZEWNĘTRZNE
WSPARCIE
PRZYNIESIE
DŁUGOFALOWE I
TRWAŁE REZULTATY

³² Województwo korzystać będzie także ze środków Programu Operacyjnego „Rozwój Polski Wschodniej”, jednakże w okresie pracy nad niniejszym studium nie znana była wartość części budżetu PO RPW przypadającej dla województwa świętokrzyskiego.

³³ Por. G. Gorzelak, *Strategiczne kierunki rozwoju Polski Wschodniej – ekspertyza dla potrzeb opracowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, Warszawa 2007, s. 3.

- możliwość wykorzystania technologii ICT w gospodarce, nauce, edukacji i administracji - i w efekcie - stworzenia podstawowej infrastruktury dostępu do Internetu na znaczącym obszarze województwa,
- zapowiedziane stworzenie norm prawnych przyjaznych dla budowy systemów usług administracji publicznej świadczonych drogą elektroniczną,
- zwiększenie dostępu regionalnych interesariuszy społeczeństwa informacyjnego do wiedzy i technologii, po wejściu do Unii Europejskiej,
- stworzenie w ramach programów operacyjnych Narodowej Strategii Spójności nowych, szczególnych instrumentów finansowego wsparcia wdrażania innowacji w sektorze publicznym i prywatnym oraz w procesach związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego.

Zdaniem G. Gorzelaka: Świat nie zna ani jednego przypadku wydobycia się z zacofania jedynie w wyniku uzyskania pomocy zewnętrznej. Co więcej, traktowanie pomocy zewnętrznej (np. funduszy strukturalnych) jako jedyne go czynnika rozwojowego uzależnia i degeneruje zdolność regionów do samodzielnego rozwoju.

Rozdział II

TRZY WĘZŁOWE OBSZARY ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO WOJEWÓDZTWA WYMAGAJĄCE INTERWENCJI WŁADZ

STRATEGIA - WYMOGIEM SKUTECZNOŚCI WŁADZ. Posiadanie przez regiony Unii Europejskiej dokumentów planistycznych (strategii, programów) określających kierunki i narzędzia rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest powszechnie uznawanym warunkiem dobrego przygotowania się do realizacji polityki spójności, także w kontekście celów Strategii Lizbońskiej. Pogląd taki upowszechnił się w wyniku prac badawczych i projektów European Regional Information Society Association (ERIS@), podejmowanych przez wiodące w rozwoju regiony europejskie od połowy lat dziewięćdziesiątych XX wieku³⁴.

Wytyczne³⁵ w tym zakresie, przyjęte w październiku 2006 roku stwierdzają, iż: *biorąc pod uwagę fakt, że technologie teleinformatyczne dotyczą wszystkich sektorów gospodarki i całego społeczeństwa, konieczne jest, aby państwa członkowskie i regiony rozwijały spójne strategie w zakresie społeczeństwa informacyjnego, które zapewnią spójność i integrację sektorów poprzez zrównoważenie działań dotyczących popytu i podaży na podstawie wymogów lokalnych, udziału zainteresowanych stron i silnego wsparcia politycznego opinii publicznej.*

Rekomendacja ta akcentuje znaczenie współpracy między sektorami publicznym, prywatnym i badawczo -rozwojowym, postuluje realizację tylko tych projektów, które wynikają z realnych potrzeb mieszkańców i potwierdza wagę przywództwa władz regionalnych w zarządzaniu e - rozwojem

Najbardziej istotne wskazanie dla władz regionów europejskich realizujących politykę spójności w perspektywie lat 2007-2013 stanowi postulat dokonania analizy i wyciągnięcia wniosków z przełomowej zmiany, jaką zaproponowano w rewizji Strategii Lizbońskiej, opartej na

³⁴ Por. m.in. ERIS@: *Przewodnik: Jak rozwijać Regionalne Inicjatywy Społeczeństwa Informacyjnego?*, Wydanie I polskie, Tarnów, lipiec 2006

³⁵ Decyzja Rady Unii Europejskiej z dnia 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (2006/702/WE)

rekomendacjach tzw. raportu Aho³⁶ dla władz regionalnych. Odnoszą się one tak do zakresu, jak i mechanizmów wdrażania polityki i koncentrują się wokół trzech zagadnień:

- **nowej roli władz regionalnych**, która od zarządzania wszystkimi aspektami rozwoju terytorium przechodzi do pełnienia roli katalizatora zmian społeczno-gospodarczych, które dokonują się głównie dzięki przedsiębiorcom, centrom badawczo-rozwojowym i aktywności organizacji pozarządowych,
- **wzrostu poziomu innowacyjności i absorpcji wyników prac badawczych** we wdrażanych projektach poprzez zapewnienie w Regionalnych Programach Operacyjnych na lata 2007-2013 możliwości finansowania projektów 'eksperymentalnych' i pilotażowych oraz przez stworzenie odpowiedniego sposobu zarządzania (zespół zadaniowy) oraz metody implementacji (wybór ofert w konkursach, krótki czas wdrażania, ścisła ocena rezultatów),
- **ścisłego powiązania działań innowacyjnych z realiami regionu** – zaakceptowania faktu, iż absorpcja innowacji następować może w różnych branżach gospodarki i działach sektora publicznego, nie tylko w sektorze wysokich technologii, ale także w turystyce, rolnictwie, świadczeniu usług publicznych. Dla wsparcia planowania należy rozwijać regionalny *foresight* oraz prowadzenie okresowych ewaluacji przez władze regionalne i przez niezależnych ekspertów we współpracy z kluczowymi regionalnymi interesariuszami procesów wdrażania strategii. Istotne znaczenie mają badania nad wskaźnikami i *benchmarking* regionalny.

WŁADZE POLSKICH
REGIONÓW JAK
DOTĄD NIE
DOKONAŁY
NIEZBĘDNEJ REWIZJI
PRIORYTETÓW I
MECHANIZMÓW E-
ROZWOJU

Konsekwentna realizacja tych rekomendacji wymaga od władz polskich województw zasadniczej i nieodległej w czasie zmiany w planowaniu działań na najbliższe lata oraz w zarządzaniu rozwojem społeczeństwa informacyjnego

Z rekomendacji powyższych wyłania się obraz regionalnych strategii e-rozwoju i programów operacyjnych jako

³⁶ Komisja Europejska, *Budując Innowacyjną Europę - Raport na temat badań i rozwoju (B&R) oraz innowacji* autorstwa Niezależnej Grupy Ekspertów powołanej po szczycie w Hampton Court, pod przewodnictwem Esko Aho, Luksemburg, 2006

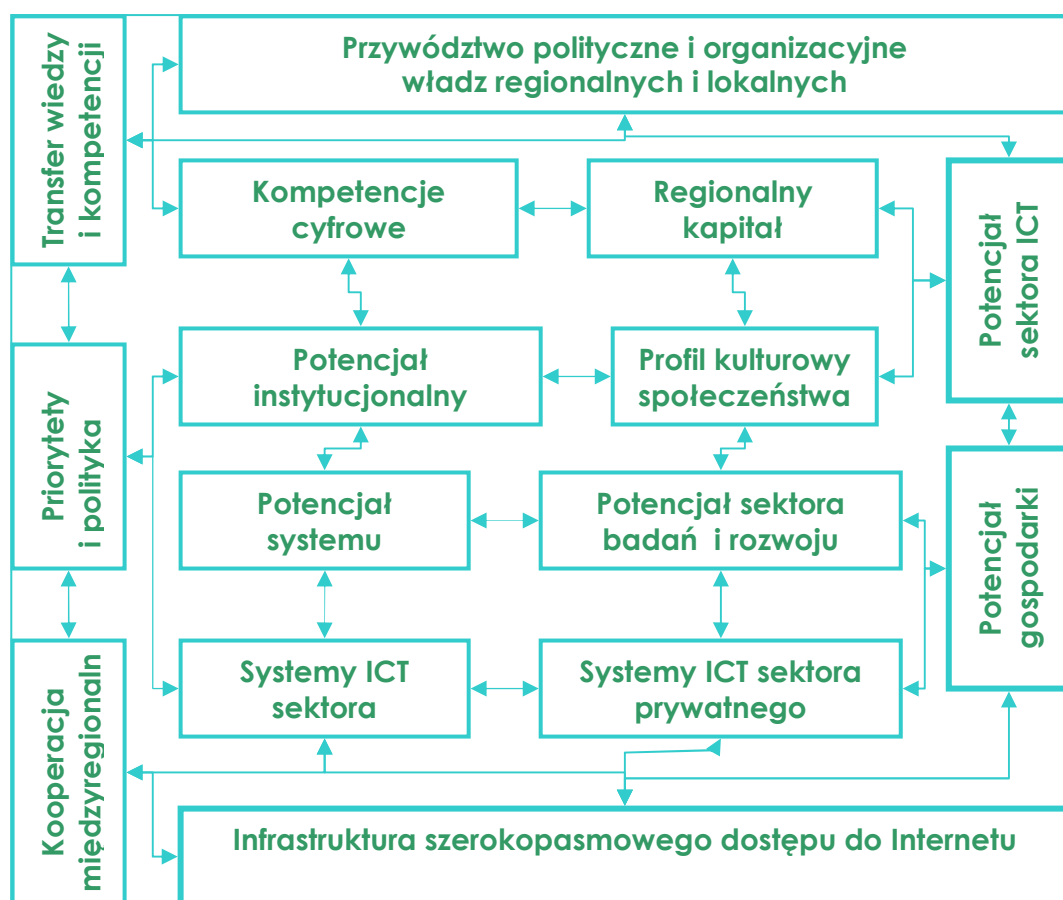
ŚWIĘTOKRZYSKIE,
PODOBNIENIE JAK
INNE
WOJEWÓDZTWA,
NIE REALIZOWAŁO
W LATACH 2004-
2008 POLITYKI
ZRÓWNOWAŻONE
GO ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

praktycznych i użytecznych dokumentów wspomagających konsekwentne zarządzanie złożonymi i wzajemnie się warunkującymi procesami rozwoju trzech komponentów: budowy infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu, wielofunkcyjnego zastosowania rozwiązań ICT w sektorze publicznym i prywatnym oraz podnoszenia i upowszechniania kompetencji cyfrowych mieszkańców.

Wobec – z jednej strony, wysokiej dynamiki rozwoju technologii teleinformatycznych, z drugiej zaś, określonej dla Narodowej Strategii Spójności perspektywy czasowej roku 2013 – dokumenty te cechować winien realizm zakładanych celów, objawiający się w dokonywaniu czytelnym wyborów między priorytetami i projektami, oraz klarowne wskazanie mechanizmów wykonawczych.

Trzecim warunkiem niezbędnym dla powodzenia wdrażanych programów jest zaakceptowanie i konsekwentne odgrywanie przez władze publiczne roli lidera zmian w regionie. Europejskie doświadczenia uczą, iż sukces regionów UE jest w największym stopniu rezultatem silnego przywództwa ich liderów.

E-ROZWÓJ MA WIELOCZYNNIKOWĄ NATURĘ. Schemat uwarunkowań rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionach wskazuje na wieloczynnikowy charakter tego procesu, zaprezentowany na rysunku 6:

Rysunek 6 Struktura czynników rozwoju społeczeństwa informacyjnego na poziomie regionalnym

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

Pobieżne nawet zapoznanie się z czynnikami e - rozwoju regionalnego i ich wzajemnym oddziaływaniem, pozwala stwierdzić, iż w większości polskich regionów praktyka zarządzania rozwojem społeczeństwa informacyjnego w latach 2000-2008 zorientowana była głównie na inwestycje infrastrukturalne oraz wdrażanie systemów ICT dla administracji publicznej, w niewielkim stopniu uwzględniając:

- **profil społeczny województwa** - znajdujący swoje odzwierciedlenie szczególnie w stopniu rozwoju kapitału społecznego i w profilu historyczno-kulturowym mieszkańców,
- **gotowość partnerów regionalnych do pozyskiwania wsparcia zewnętrznego** - zdolności do współpracy międzyregionalnej oraz absorpcji wiedzy z regionów Unii Europejskiej, które procesy rozwoju społeczeństwa informacyjnego rozpoczęły przed piętnastoma laty,

- **kluczowe znaczenie czynników ekonomicznych** – struktury, potencjału innowacyjnego, poziomu rozwoju oraz specjalizacji gospodarki regionalnej oraz uwarunkowanych historycznie zapóźnień cywilizacyjnych Województwa.

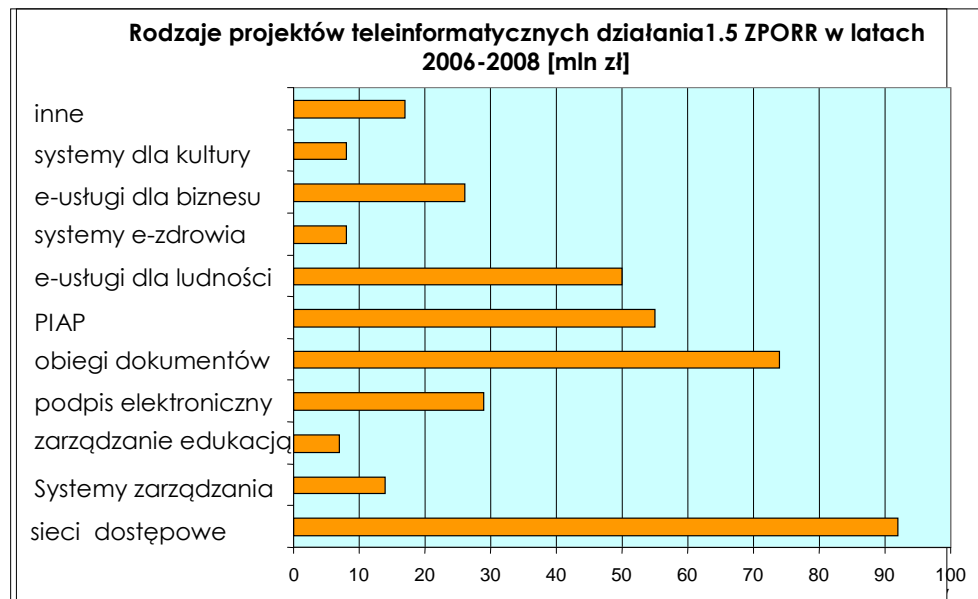
? **Polskie regiony rozwijają społeczeństwo informacyjne w sposób niezrównoważony – tak ze względu na wykorzystanie tylko niewielkiej grupy istotnych czynników rozwojowych, jak i nie docenianie wpływu zróżnicowania przestrzennego (miasto – wieś)**

Programowanie i zarządzanie rozwojem społeczeństwa informacyjnego, bez uwzględnienia szeregu istotnych czynników ekonomicznych, społecznych i politycznych, prowadzi do bezkrytycznego naśladownictwa inicjatyw, a w rezultacie wyrównywania różnic między województwami. Pozornie korzystają na tym regiony mniej rozwinięte, a tracą bogatsze. Odwrotną stroną tych procesów jest bowiem cechujący Polskę jeden z najniższych poziomów rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Europie i pogłębiający się dystans naszego kraju nie tylko w relacji do krajów UE15, ale także i nowych krajów członkowskich.

REGIONALNE PROFILE E-ROZWOJU. Jak wskazano wyżej, charakterystyczną cechą programów rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach, jakie realizowano w latach 2000-2008 jest konwergencja strategicznych wizji i liczne szczegółowe podobieństwa, analogie i zapożyczenia.

Inwestycje w regionach finansowane głównie ze środków działania 1.5 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego obejmują skromny zestaw oryginalnych inicjatyw projektowych, dominują zaś wśród nich projekty mało ambitne technologicznie i organizacyjnie, koncentrujące na zaspokojeniu podstawowych potrzeb urzędów administracji publicznej.

Samorzędy nie wykorzystały tych inwestycji do realizacji projektów służących rozwiązywaniu najważniejszych problemów społecznych (np. wsparcie działań na rzecz integracji społecznej) czy stymulowania rozwoju gospodarki regionalnej (np. pomoc dla młodych rolników poszukujących alternatywnego źródła zarobkowania).

latach 2006-2008

Źródło: opracowanie własne SMWI [2007]³⁷

Z LEKCJI WDROŻEŃ
PROJEKTÓW W
LATACH 2004-
2008 WŁADZE
PUBLICZNE W
POLSCE WINNY
WYCIĄGAĆ
ZASADNICZE
WNIOSKI,
ODNOSZĄCE SIĘ
DO PRAKTYKI
PROGRAMOWANIA
I ZARZĄDZANIA
POLITYKĄ
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

Raport SMWI przygotowany na zlecenie MSWiA jesienią 2007 roku wykazał, że w ostatnich latach największe budżety posiadały projekty budowy sieci teleinformatycznych oraz systemów nazywanych popularnie *e-urzędami*, obejmujących wdrożenia nie transakcyjnych usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną oraz podpisu elektronicznego.³⁸

Pierwszy węzłowy obszar problemowy w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Świętokrzyskiem stanowi zatem niedostosowanie dotychczasowego programu i modelu działań do wyrazistej specyfiki województwa, niedocenywanie wielu istotnych czynników e-rozwoju, a także nadmierna koncentracja na wdrażaniu systemów elektronicznej administracji.

KONTRPRODUKTYWNY MODEL POZYSKIWANIA ŚRODKÓW FUNDUSZY STRUKTURALNYCH. Głównym źródłem finansowania projektów

³⁷ Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”, Stan wdrażania polityki strukturalnej w zakresie budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w województwach w latach 2004-2008 (działanie 1.5 ZPORR), Raport na zlecenie MSWiA, Kraków – Tarnów, wrzesień 2007

³⁸ Warto podkreślić, iż położenie tak znaczącego nacisku na projekty elektronicznej administracji nie znajdowało w większości przypadków uzasadnienia w regionalnych strategiach rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w których tego typu projekty stanowiły tylko jeden z priorytetów.

na rzecz społeczeństwa informacyjnego w latach 2006-2008 był Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Alokacja na ten cel wyniosła ok. 560 mln zł, z czego około jedna czwarta pochodziła ze środków własnych beneficjentów projektów, głównie samorządów. Należy się spodziewać, iż w latach 2008-2015 analogicznym źródłem będą Regionalne Programy Operacyjne. Warto zatem dokonać analizy efektywności dotychczasowej praktyki wdrożeń projektowych.

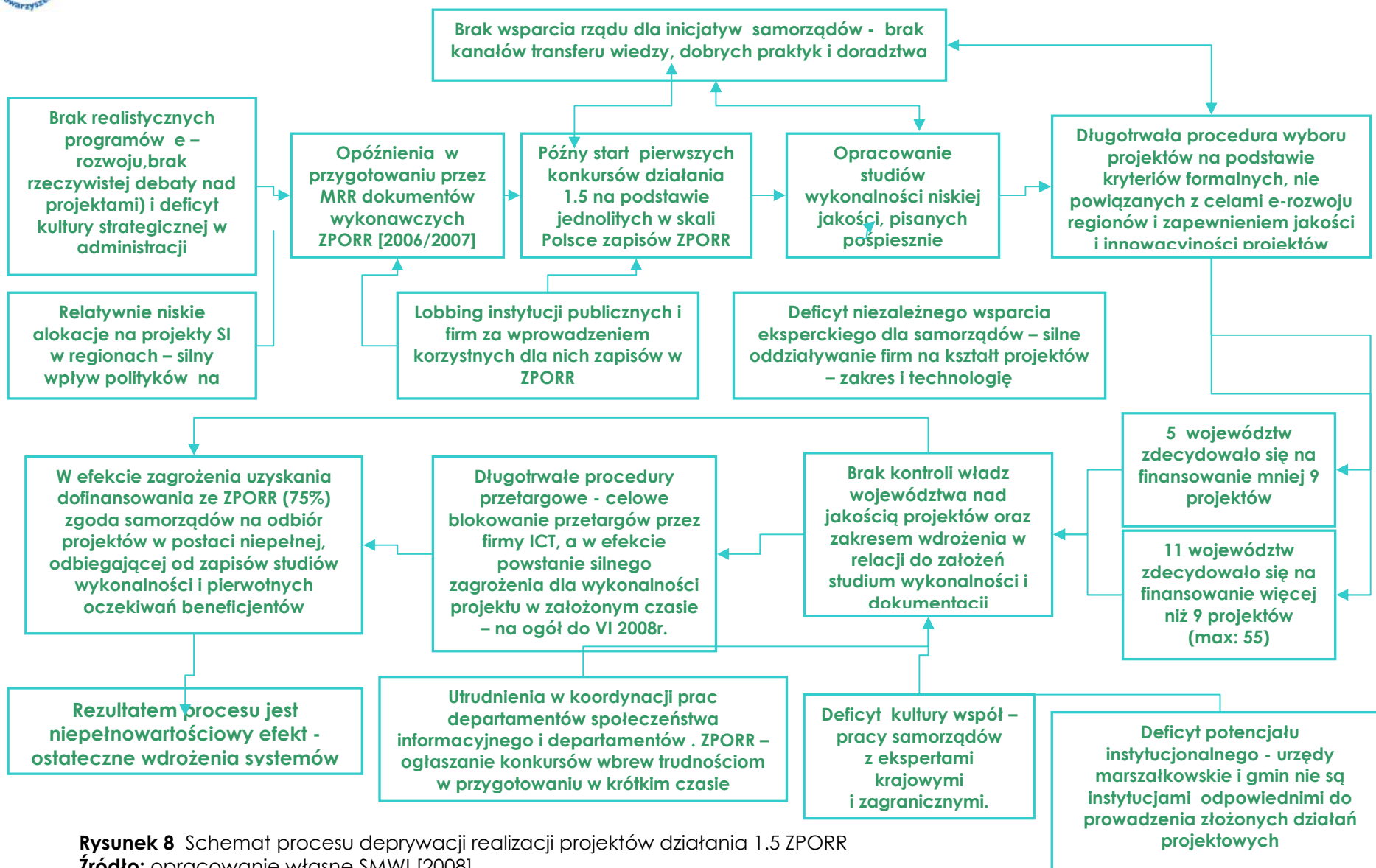
Dominująca rola ZPORR w finansowaniu projektów regionalnych i lokalnych stała się (paradoksalnie, ze względu na wielokrotne zwiększenie puli dostępnych środków) - przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, a nawet patologii i ujawniła znaczną skalę braków w merytorycznym, organizacyjnym i prawnym przygotowaniu się rządu i samorządów do realizacji modernizacyjnego zadania wielkiej skali, jakim jest wykorzystanie środków funduszy strukturalnych do stymulowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Największy wpływ na niską efektywność regionalnych polityk e-rozwoju w Polsce w latach 2004-2008 mają cztery przejawy praktyki procesów decyzyjnych władz publicznych:

- **silnie ograniczone spectrum działań** określonych w programach operacyjnych - ten wąski, nadmiernie szczegółowo zdefiniowany i słabo powiązany z realnymi potrzebami, zakres inicjatyw oraz projektów jest merytorycznie nieuzasadniony wobec dynamicznie rozwijających się technologii, zmian demograficznych, potrzeb integracji społecznej oraz wzrostu gospodarczego wywołującego zapotrzebowanie na nowoczesne usługi i produkty,
- **kontraproduktywna restrykcyjność procedur formalnych**, która nie ma odpowiednika w regionach UE finansujących e-rozwoj środkami funduszy strukturalnych. Regiony te, w celu osiągnięcia celów strategicznych, stosują różnorodne procedury osiągania konsensusu, merytorycznych uzgodnień, weryfikacji decyzji poprzez analizy i badania oraz benchmarking a sformalizowane procedury konkursowe stanowią na ogół element wtórnej dystrybucji środków na inicjatyw mniejszej rangi,

- **wewnętrzne i zewnętrzne utrudnienia koordynacji polityki rozwoju regionalnego z procesami podaży środków funduszy strukturalnej** - problemy te występowały w latach 2004-2008 w części urzędów marszałkowskich, powodując iż merytoryczne decyzje departamentów odpowiedzialnych za rozwój społeczeństwa informacyjnego bywały nieuwzględniane przez autonomicznie działające departamenty funduszy strukturalnych,
- **słabość organizacyjna i kadrowa struktur zarządzania** - polskie samorządy cechuje głęboki niedobór kadr przygotowanych do zarządzania złożonymi, interdyscyplinarnymi procesami e - rozwoju. Brak motywacji ekonomicznej oraz niepewność związana z decyzjami kadrowymi warunkowanymi przez zmiany polityczne, uczyniła administrację publiczną sektorem nieatrakcyjnym dla specjalistów. Jednocześnie, anachroniczne wobec wymogów globalnej konkurencji, postulaty *taniego państwa*, skutkują wciąż ograniczeniami w kreowaniu endogennego potencjału instytucjonalnego niezbędnego do osiągnięcia strategicznych celów.

Szczegółowy opis modelu procesu obniżania jakości projektów finansowanych ze środków działania 1.5 ZPORR, określanego także jako *proces deprywacji projektów*, przedstawia rysunek 8.

Rysunek 8 Schemat procesu deprywacji realizacji projektów działania 1.5 ZPORR

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

Analiza procesu deprivacji projektów potwierdza głęboki, wynikający z cech organizacji administracji i słabości kadr, deficyt kapitału ludzkiego na każdym etapie realizacji przedsięwzięć: od debaty nad określaniem strategii (programów) e-rozwoju, poprzez prace nad dokumentacją projektów i ich ocenę, etap koordynacji między politykami w regionie, organizacji procedur przetargowych, aż po ewaluację i kontrolę jakości.

Na realizację projektów infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w latach 2007-2013 województwo świętokrzyskie zaplanowało w Regionalnym Programie Operacyjnym ok. 114 mln zł, czyli niemal sześciokrotnie więcej niż na lata 2004-2006 - oznacza, to iż w ciągu każdego roku na projekty społeczeństwa informacyjnego do dyspozycji władz pozostawać będzie budżet średnio 2,6 razy większy. Obecne problemy wystąpić mogą zatem z wzmoczoną siłą i w szerszym zakresie.

Strukturalny niedobór potencjału instytucjonalnego i słabość kapitału ludzkiego oraz wynikające z nich utrudnienia w zarządzaniu, koordynacji polityk rozwojowych, osiąganiu konsensusu, budowaniu partnerstwa międzysektorowego, stanowią drugi węzłowy obszar problemowy e - rozwoju regionu.

Integracja społeczna a społeczeństwo informacyjne w regionie. Województwo świętokrzyskie należy do regionów Polski, dotkniętych - choć nie najsilniej w Polsce - wykluczeniem społecznym mieszkańców³⁹, co prezentuje rys. 9⁴⁰. Jednym z najmocniejszych jego czynników jest zamieszkiwanie w na wsi, gdzie kumulują się negatywne wpływy związane z niskimi dochodami (ubóstwo), brakami w wykształceniu i małą mobilnością, szczególnie dotkliwe w regionach

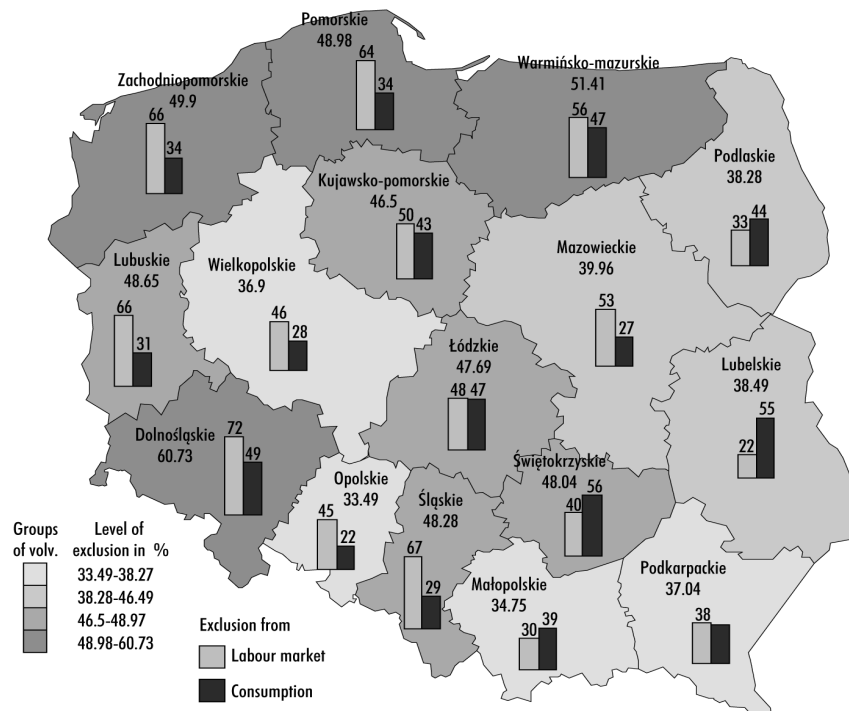
³⁹ Wykluczenie społeczne - ograniczenie (deficyt) partycypacji w głównym nurcie życia społecznego, deficyty w dostępie do głównych systemów/infrastruktury społecznej np. rynku pracy, edukacji, ochrony zdrowia i opieki społecznej

⁴⁰ UNDP, *Social exclusion and integration in Poland. An Indicators - based Approach*, Warsaw, 2006 – największy poziom wykluczenia społecznego notuje się w województwach: dolnośląskim, warmińsko-mazurskim, pomorskim i zachodniopomorskim.,

zdefaworyzowanych, do których zalicza się Świętokrzyskie⁴¹.

Poziom wykluczenia z konsumpcji (dóbr i usług) jest tu najwyższy w kraju i sięga 56% mieszkańców, a wynika przede wszystkim z utrudnień w dostępie do usług opieki zdrowotnej i do mieszkania w godziwych warunkach. Z kolei wskaźnik wykluczenia z rynku pracy należy do średnich w Polsce (48%, 7 miejsce), przy czym głównymi jego przyczynami są niepełnosprawność i bezrobocie. 44% mieszkańców Świętokrzyskiego jest wykluczonych ze względu na ubóstwo. 43 % zalicza się do grupy wykluczonych ze względu na brak wykształcenia lub doświadczenia zawodowego⁴².

INTEGRACJA CYFROWA
ZWIĘKSZA SZANSE NA
INTEGRACJĘ
SPOŁECZNĄ
MIESZKAŃCÓW

Rysunek 9 Wykluczenie społeczne w województwach

Źródło: UNDP [2005]

Znaczna skala wykluczenia społecznego w regionie nakazuje postawić pytanie o jego związek z poziomem podziału cyfrowego (*digital divide*) i wykluczeniem cyfrowym (*digital exclusion*). Ich

⁴¹ Por. Instytut Socjologii PAN, Anna Giza-Oleszczuk, *Czynniki wykluczenia społecznego w Polsce*, Warszawa 2008

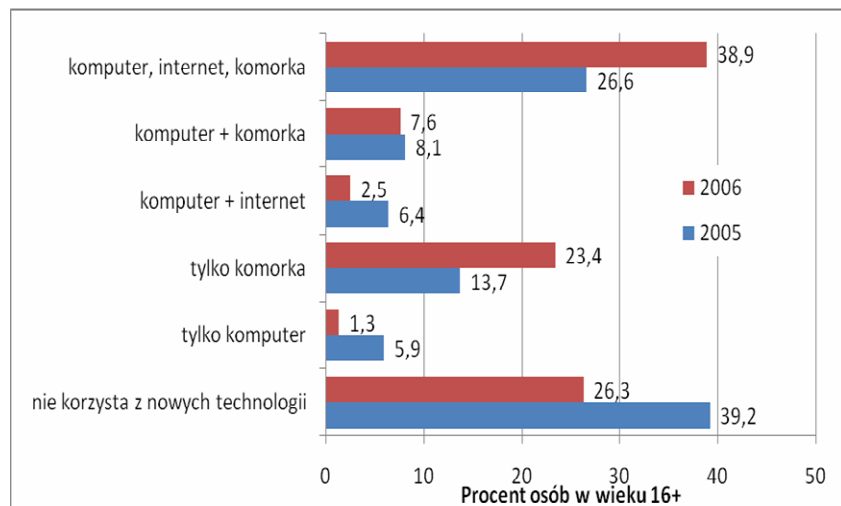
⁴² UNDP, *Social exclusion and integration in Poland. An Indicators - based Approach*, Warsaw, 2006

oddziaływanie na możliwość życia i pracy w otoczeniu technologii teleinformatycznych ma bowiem zasadniczy wpływ na rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Niedawne badania⁴³ potwierdzają silny i pozytywny wpływ korzystania z komputerów i Internetu na podnoszenie pozycji zawodowej, dostęp do rynku pracy i ograniczenie ryzyka bezrobocia oraz na wzrost dochodów osobistych.

Osoby poszukujące pracy korzystają z komputerów i internetu dwukrotnie rzadziej niż ci, którzy już pracują. Tylko 36% bezrobotnych korzysta z komputerów, a z internetu ledwie 27%. *Jeszcze rzadziej korzystają z tych technologii beneficjenci pomocy społecznej – 26% używa komputerów, a 17% dodatkowo również internetu.*

Spośród osób poszukujących pracy i osób korzystających z pomocy społecznej znacznie rzadziej z komputerów i internetu korzystają osoby w wieku 50 i więcej lat. Nieco mniej jest użytkowników wśród osób mieszkających na wsi. Natomiast inne czynniki mają niewielkie znaczenie. Brak jest większych różnic związanych z płcią⁴⁴.

Rysunek 10 Korzystanie z różnych rozwiązań ICT w latach 2005 i 2006

Źródło: Batorski [2008]

⁴³ D. Batorski, *Wykluczenie cyfrowe beneficjentów instytucji rynku pracy i zabezpieczenia społecznego*, Ekspertyza dla MPiPS, Warszawa 2008

⁴⁴ Tamże, s. 34

Czynnikiem silnie różnicującym stopień korzystania z komputerów i Internetu przez Polaków jest wiek, ale niemal równe znaczenie mają status materialny i poziom wykształcenia – kluczowe czynniki wykluczenia społecznego.

Wykluczenie społeczne objawia się także w postaci ograniczeń w dostępie do Internetu i komputera, co pozwala traktować wykluczenie cyfrowe za cechę tego pierwszego. Jednak grup wykluczenia cyfrowego nie można utożsamiać z grupami wykluczenia społecznego.

Jak wskazano w rozdziale pierwszym niniejszego Studium znaczny odsetek populacji województwa świętokrzyskiego mieszka na wsi, gdzie kumulują się czynniki prowadzące do wykluczenia społecznego. Jednym z narzędzi ograniczania tego ostatniego winna być organizacja programu, ukierunkowanego ściśle na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przygotowanego w oparciu o diagnozę potrzeb, uzyskaną na podstawie badań społecznych, oraz realizowanego z wykorzystaniem dobrych praktyk z regionów UE.

Znacząca skala wykluczenia społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego, szczególnie dotkliwego na wsi, oraz towarzyszące mu zjawisko wykluczenia cyfrowego - jest trzecim węzłowym obszarem problemowym, który wymaga interwencji władz regionu w ramach realizacji polityki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w latach 2008-2010

Rozdział III

PRIORYTETY ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W LATACH 2008 – 2010

KRÓTKOTERMINOWA PERSPEKTYWA proponowanego programu działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie, obejmująca okres od połowy 2008 do końca roku 2010, przesądza o pragmatycznym i operacyjnym podejściu do wyboru jego priorytetów i projektów głównych.

We wstępnej fazie prac nad niniejszym Studium przyjęto, iż wyniki analizy diagnostycznej, warsztatów z udziałem partnerów regionalnych z różnych środowisk zawodowych i sektorów, a także konsultacje z Zarządem Województwa Świętokrzyskiego posłużą mają wypracowaniu generalnych przesądzeń, które będą realistyczną podstawą do działań władz województwa w ciągu kolejnych 30 miesięcy.

Synergicznie powiązane priorytety e-rozwoju w latach 2008-2010 zapewnić mają uruchomienie nowoczesnych procesów koordynacji w celu wzmocnienia wytypowanych obszarów tematycznych o strategicznym znaczeniu przez realizację powiązanych z nimi projektów.

Misją władz województwa w okresie od czerwca 2008 do grudnia 2010 jest przesądzenie i wdrożenie nowego modelu zarządzania e-rozwojem regionu, który zapewni efektywną realizację pakietu innowacyjnych projektów społeczeństwa informacyjnego

Za pierwszorzędny cel strategiczny uznano bowiem zapewnienie regionowi wysokiego poziomu zdolności koordynacyjno-organizacyjnych, drożnych kanałów transferu wiedzy i absorpcji wyników badań oraz pozyskania kompetencji, niezbędnych do uruchomienia ambitnego programu modernizacyjnego.

Obecne narzędzia zarządzania są nieadekwatne do skali planowanych inwestycji oraz złożonych wyzwań konkurencji w skali krajowej i europejskiej. Nowy model ukierunkowany będzie na stworzenie docelowo

regionalnego partnerstwa dla e-rozwoju województwa świętokrzyskiego.

PRIORYTETY ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO odnoszą się do wskazanych w rozdziale II trzech węzłowych postulatów:

- dostosowania programu e-rozwoju do profilu społeczno-gospodarczego regionu i uwzględnienia czynników dotąd pomijanych lub niedocenianych w praktyce działań,
- wzmocnienia potencjału instytucjonalnego niezbędnego do nowoczesnego zarządzania e-rozwojem w powiązaniu z politykami innowacji, badań i rozwoju, współpracy międzyregionalnej,
- uznania przez władze samorządowe za cel strategiczny przedsięwzięć na rzecz integracji społecznej wspomaganej przez rozwiązania teleinformatyczne (e-integracji).

W wyniku analiz i dyskusji warsztatowych określono trzy priorytety rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie świętokrzyskim na lata 2008 – 2010:

① Zapewnienie warunków dla współdziałania regionalnych interesariuszy rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez zapewnienie potencjału instytucjonalnego, wsparcia badawczego oraz kanałów transferu wiedzy dla wzmocnienia endogennych zasobów regionu

② Realizacja programu innowacyjnych inwestycji teleinformatycznych stymulujących procesy rozwoju wiodących branż gospodarki regionalnej, zaspakajających faktyczne regionalne potrzeby społeczne oraz uwzględniających uwarunkowania zróżnicowania przestrzennego województwa

③ Realizacja programu upowszechnienia kompetencji cyfrowych i wiedzy o praktycznych zastosowaniach teleinformatyki dla wzrostu gospodarczego i integracji społecznej, adresowanego do pracowników sektora publicznego, biznesu oraz grup wykluczenia cyfrowego

Na priorytet ① składają się trzy zadania:

- zapewnienie zdolności do współpracy i osiągnięcia konsensusu regionalnych interesariuszy e-rozwoju wokół przyjętego programu działań oraz do utworzenia centrum jego koordynacji przez władze województwa,
- zapewnienie warunków dla skoordynowanego w skali regionu transferu wiedzy i dobrych praktyk projektowych oraz tworzenia Lokalnych Agend Cyfrowych,
- wsparcie dla badań niezbędnych dla skutecznego i opartego na wiedzy zarządzania rozwojem społeczeństwa informacyjnego w województwie.

Priorytet ② zakłada:

- realizację innowacyjnych projektów wsparcia rozwoju kluczowych dla województwa gałęzi gospodarki narzędziami ICT dla podniesienia stopnia ich konkurencyjności i poziomu efektywności,
- realizację projektów modernizacyjnych w sektorze publicznym, ukierunkowanych na zaspakajanie potrzeb mieszkańców, zdiagnozowanych w ramach badań społecznych.

Zadania priorytetu ③ obejmą:

- pozyskanie szczegółowej wiedzy na temat poziomu kompetencji cyfrowych mieszkańców Świętokrzyskiego w celu opracowania regionalnego programu działań,
- realizację programu powszechnej edukacji cyfrowej dla pracowników administracji publicznej, opieki zdrowotnej i zabezpieczenia społecznego (szczególnie dla tych w wieku powyżej 40 lat),
- realizację programu pobudzania aktywności społeczności lokalnych w kierunku realizacji projektów e-integracji (integracji społecznej z wykorzystaniem ICT).

Rozdział IV

WIODĄCE PROGRAMY I PROJEKTY NA RZECZ E-ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W LATACH 2008 - 2010

KRÓTKOTERMINOWA PERSPEKTYWA STUDIUM zasadniczo przesądza o sposobie i szczegółowości opisu planowanych przedsięwzięć. Proponowany pakiet działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego powinien umożliwić władzom województwa i partnerom regionalnym rozpoczęcie prac w krótkim czasie po podjęciu kierunkowych decyzji o jego realizacji.

W LATACH 2008-2010
ZREALIZOWANE
ZOSTANIE LUB
ZAINICJOWANE 9
INNOWACYJNYCH
INICJATYW NA RZECZ E-
ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

W wyniku prac warsztatowych, towarzyszących im analiz studyjnych oraz konsultacji z Zarządem Województwa Świętokrzyskiego wytypowano 9 głównych inicjatyw, których realizacja nastąpić winna do końca 2010 roku lub które zostaną w tym okresie zainicjowane (faza analityczno-badawcza, przygotowanie dokumentacji).

Projekty te prezentuje tabela 1:

I.	SPINeR	Świętokrzyskie Partnerstwo na rzecz e-rozwoju
II.	KOMP21	Regionalny Program Upowszechnienia Kompetencji Cyfrowych
III.	SSPW	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej
IV.	CM-NET	Inicjatywa Szerokopasmowego Dostępu do Internetu
V.	ADLOK	Program Wsparcia Innowacyjnych Projektów Lokalnych
VI.	SIP	Świętokrzyski System Informacji Przestrzennej
VII.	i-CK	Rozwój Społeczeństwa Informacyjnego w Kielcach
VIII.	AGRONIEZBĘDNIK	Platforma Wsparcia Świętokrzyskiego Agrobiznesu
IX.	G@STUR	Świętokrzyska Platforma Gestorów Usług Turystycznych
X.	MedicIS	Regionalny System Wspomagania Zarządzania Opieką Zdrowotną

Tabela 2 Wiodące programy i projekty na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie (2008-2010)

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

Wskazana lista przedsięwzięć o skali regionalnej lub subregionalnej uzyska dofinansowanie ze środków funduszy strukturalnych będących w dyspozycji władz województwa. Projekt I zapewnić ma wsparcie dla władz województwa świętokrzyskiego w zakresie koordynacji zarządzania całym programem oraz dostęp do wiedzy na poziomie europejskiego *state-of-the-art*. Dwie inicjatywy (II, IV) odnoszą się do wzrostu kompetencji cyfrowych oraz wsparcia przygotowania inicjatyw dostępu do Internetu przez społeczności lokalne.

Sześć przedsięwzięć (III, VI, VII, VIII, IX, X) to teleinformatyczne projekty inwestycyjne, ukierunkowane na zidentyfikowane w trakcie analiz i warsztatów potrzeby wiodących branż gospodarki oraz inicjatywę władz Kielc. Regionalny Program Wsparcia Innowacyjnych Projektów Lokalnych (V) będzie narzędziem wyposażenia władz lokalnych w środki na małe projekty modernizacyjne, pod warunkiem włączenia do nich innowacyjnych komponentów.

Opisy podstawowych założeń wszystkich projektów prezentuje dalsza część rozdziału IV.

I. SPINeR	Świętokrzyskie Partnerstwo na rzecz e-rozwoju
Cel projektu	Osiągnięcie konsensusu regionalnego niezbędnego dla skutecznej realizacji innowacyjnych przedsięwzięć na rzecz e-rozwoju oraz zdolności do współpracy partnerów z różnych sektorów. W efekcie realizacji projektu winny powstać warunki do utworzenia regionalnej instytucji koordynującej procesy rozwoju społeczeństwa informacyjnego.
Priorytet e-rozwoju	Priorytet I
Zakres projektu	Projekt o skali regionalnej, mający na celu: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zawiązanie regionalnej sieci interesariuszy rozwoju społeczeństwa informacyjnego złożonej z przedstawicieli środowisk samorządu regionalnego i lokalnego, sektora badań i rozwoju oraz firm zainteresowanych inwestycjami w ICT ▪ szkolenia, konferencje i seminaria wprowadzające w nowoczesne zagadnienia e-rozwoju z udziałem ekspertów krajowych i zagranicznych ▪ warsztaty wspomagające szczegółowe zdefiniowanie projektów II - IX przez ich potencjalnych beneficjentów ▪ budowa regionalnej bazy wiedzy i systemu bieżącego doradztwa dla samorządów lokalnych

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie eksperckie i organizacyjne władz województwa w koordynacji i zarządzaniu realizacją programu e-rozwoju ▪ inicjowanie oraz wsparcie doradcze dla projektów dotyczących współpracy podmiotów z województwa świętokrzyskiego z partnerami w regionach Unii Europejskiej ▪ przeprowadzenie badań i analiz niezbędnych do skutecznego zarządzania e-rozwojem województwa (w tym badania na temat możliwości zastosowań ICT dla rozwoju obszarów wiejskich) 	
Model realizacji	Projekt realizowany będzie przez podmiot lub konsorcjum wybrane przez Zarząd Wojewódzki	
Relacje z innymi projektami	Projekt będzie wspierał realizację pozostałych projektów w zakresie koordynacji działań, przygotowania koncepcji (warsztaty), doradztwa w trakcie realizacji i szkolenia kadr kierowniczych	
Finansowanie	Program Operacyjny „Kapitał ludzki”	Szacunkowy budżet projektu: 3,4 mln zł
Czas realizacji	IV kwartał 2008 - IV kwartał 2010	

Tabela 3 Charakterystyka projektu głównego SPINeR

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

II. KOMP21	Regionalny Program Upowszechnienia Kompetencji Cyfrowych	
Cel projektu	Upowszechnienie kompetencji cyfrowych wybranych grupach mieszkańców województwa i pracowników sektora publicznego	
Priorytet e-rozwoju	Priorytet II	
Zakres projektu	<p>W ramach programu przeprowadzone zostanie badanie poziomu kompetencji cyfrowych mieszkańców województwa (ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkałych na wsi) oraz pracowników administracji samorządowej i opieki zdrowotnej</p> <p>Program składać się będzie z komponentów szkoleniowych adresowanych do grup docelowych zidentyfikowanych w projekcie badawczym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ opracowanie programów szkoleń i ram organizacyjnych systemu <i>edukacji cyfrowej przez całe życie</i> ▪ prowadzenie cykli szkoleniowych w 3-5 lokalizacjach w województwie połączone ze stworzeniem warunków dla powstania sieci ośrodków edukacji cyfrowej ▪ stworzenie i rozwijanie regionalnej platformy edukacyjnej dostępnej w Internecie ▪ nawiązanie i rozwijanie merytorycznych kontaktów z analogicznymi inicjatywami w Polsce i w krajach UE 	

Model realizacji	Projekt realizowany przez regionalne konsorcjum szkoleniowo- edukacyjne. Lidera konsorcjum wybierze Zarząd Województwa Świętokrzyskiego	
Relacje z innymi projektami	Projekt realizowany w skali województwa będzie wspierać rozwoj kompetencji cyfrowych niezbędnych dla skutecznej realizacji projektów I - X. Dzięki działaniom koordynacyjnym projektu I będzie można przygotować cykle szkoleniowe uwzględniające szczegółowy zakres wiedzy i umiejętności przydatnych dla realizacji projektów inwestycyjnych.	
Finansowanie	Program Operacyjny „Kapitał ludzki”. Rekomenduje się umieszczenie w regionalnym planie działań PO KL na rok 2009 projektu systemowego w poddziałaniu 8.1.1 , obejmującego cele i zakres projektu KOMP21	Szacunkowy budżet projektu: 7 mln zł
Czas realizacji	2009-2010	

Tabela 4 Charakterystyka projektu głównego KOMP21

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

III. SSPW	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej	
Cel projektu	Celem projektu jest zapewnienie do końca 2013 roku dostępu do usług szerokopasmowych dla 90% gospodarstw domowych i 100% instytucji publicznych i przedsiębiorców w województwie, a w efekcie – zwiększenie poziomu wiedzy i kompetencji oraz świadomości zakresu wykorzystania Internetu i korzyści z tego płynących wśród mieszkańców zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym”	
Priorytet e-rozwoju	Priorytet I i II	
Zakres projektu	Projekt o charakterze ponadregionalnym, którego komponentami będą: <ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa – zgodnie z zasadami neutralności technologicznej – infrastruktury teleinformatycznej uzupełniającej istniejące, należące do różnych operatorów, zasoby i tworzącej regionalne sieci szkieletowe – na terenie 5 województw Polski Wschodniej ▪ szkolenie osób zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym” 	
Model realizacji	Projekt będzie realizowany w 5 województwach Polski Wschodniej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego opracuje koncepcję projektu, dokona inwentaryzacji potrzeb, a w rezultacie sporządzone zostaną studia wykonalności dla każdego z powiatów. Wybudowana sieć szkieletowa zostanie przekazana przez MRR władzom województwa, które wyłonią jej operatora w wyniku procedury publicznej lub powołają podmiot publiczny dla tego celu.	
Relacje z innymi	Projekt, wdrażając środowisko dla świadczenia usług online	

projektami	oraz zapewniając mieszkańcom województwa dostęp do Internetu, także w obszarach gdzie inwestycje sektora prywatnego byłyby nieopłacalne, jest powiązany z wszystkimi projektami wiodącymi wytypowanymi do realizacji w latach 2008-2015	
Finansowanie	RPO Rozwój Polski Wschodniej, budżet województwa,	Szacunkowy budżet projektu: 170 mln zł
Czas realizacji	2008-2013	

Tabela 5 Charakterystyka projektu głównego SSPW

Źródło: opracowanie własne SMWI na podstawie RPO Rozwój Polski Wschodniej[2008]

IV. CM – NET	Inicjatywa Szerokopasmowego Dostępu do Internetu	
Cel projektu	Zwiększenie podaży dostępnych cenowo usług szerokopasmowego dostępu do Internetu, zwłaszcza dla przedsiębiorców prowadzących działalność na wsi oraz w małych miasteczkach.	
Priorytet e-rozwoju	Priorytet I i II	
Zakres projektu	Projekt o charakterze wojewódzkim, którego komponentami będą: <ul style="list-style-type: none"> ▪ doradztwo techniczne, organizacyjne i prawne dla podmiotów publicznych i innych planujących realizację sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu dla mieszkańców ▪ zapewnienie koordynacji inicjatyw lokalnych z wojewódzkimi i centralnymi ▪ doradztwo i wsparcie organizacyjne dla Zarządu Województwa w zakresie realizacji projektu budowy regionalnej sieci szkieletowej finansowanej z Programu Operacyjnego „Rozwój Polski Wschodniej” 	
Model realizacji	Projekt realizowany przez wyspecjalizowany podmiot wybrany przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego. Beneficjent projektu tworzyć będzie <i>ad hoc</i> zespoły zadaniowe, realizujące działania wspierające podmioty publiczne zainteresowane udziałem w projekcie.	
Relacje z innymi projektami	Ekspertki projektu wspierać będą swą wiedzą i doświadczeniem realizację projektu I, VI, VIII, IX, X.	
Finansowanie	Budżet województwa, Program Operacyjny „Pomoc techniczna”.	Szacunkowy budżet projektu: 1,2 mln zł
Czas realizacji	2009-2010	

Tabela 6 Charakterystyka projektu głównego CM-NET

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

V. ADLOK		Program Wsparcia Innowacyjnych Projektów Lokalnych	
Cel projektu	Rozwój usług publicznych świadczonych lokalnie drogą elektroniczną w powiązaniu z platformą ePUAP oraz modernizacja infrastruktury teleinformatycznej urzędów administracji samorządowej.		
Priorytet e-rozwoju	Priorytet III		
Zakres projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Program ma wyłonić najciekawsze propozycje projektowe przedstawione przez samorządy lokalne i ich partnerów. Najwyższą ocenę uzyskają przedsięwzięcia realizowane w formie partnerstw subregionalnych, przewidujące wdrożenie innowacyjnych rozwiązań, powiązane z zapewnieniem transakcyjnego charakteru usług online i korzystające z możliwości Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP). ▪ Projekty teleinformatyczne, które zyskują akceptację Zarządu Województwa i granty wdrożeniowe na realizację, otrzymają nieodpłatne wsparcie doradcze. W zamian za pomoc beneficjenci projektów zobowiążą się do dokumentowania prac projektowych i metodyki ich realizacji w celu upowszechnienia doświadczeń wynikających z realizacji projektów, udostępnienia dokumentacji technicznej oraz transferu wiedzy. ▪ Granty przyznawane będą na wdrożenie nowoczesnych systemów teleinformatycznych administracji publicznej, modernizację infrastruktury teleinformatycznej urzędów (sprzęt, sieć) oraz promocję realizowanych projektów. Tematyka projektów obejmować może np. zastosowanie technologii mobilnych w e-usługach, karty miejskie, platformy zarządzania systemem oświaty, realizacja online procedur zamówień publicznych, planowanie budżetu w gminach, zastosowanie CRM w administracji. 		
Model realizacji	Projekt realizowany będzie w modelu konkursowym przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, który przeprowadzi procedurę konkursową.		
Relacje z innymi projektami	Projekt I zapewni beneficjentom projektu ADLOK system wsparcia doradczego oraz promować będzie najlepsze praktyki wdrożeń innowacyjnych projektów zrealizowanych w powiatach i gminach województwa.		
Finansowanie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013	Szacunkowy budżet projektu: 30 mln zł	
Czas realizacji	2008 → przygotowanie projektu, 2009-2010 → realizacja		

Tabela 7 Charakterystyka projektu głównego ADLOK

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

VI.	SIP	Świętokrzyski System Informacji Przestrzennej	
	Cel projektu	Poprawa jakości zarządzania województwem oraz ułatwienie procesów planistycznych i inwestycyjnych dzięki wykorzystaniu nowoczesnej platformy udostępniania danych przestrzennych.	
	Priorytet e-rozwoju	Priorytet III	
	Zakres projektu	Stworzenie oraz rozwój zasobów regionalnej platformy gromadzenia, przetwarzania i udostępniania danych geograficznych, wspomagających procesy analizy i podejmowania decyzji w zarządzaniu województwem, monitoring środowiska oraz przedsięwzięcia w zakresie zagospodarowania przestrzennego.	
	Model realizacji	Projekt własny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.	
	Relacje z innymi projektami	W ramach projektu I przeprowadzone zostaną szkolenia z zakresu wykorzystania danych przestrzennych w zarządzaniu. W projektach VIII, IX i X wykorzystane będą funkcjonalności projektu SIP umożliwiające przetwarzanie danych związanych z usługami turystycznymi, rolnictwem i przetwórstwem rolnym oraz opieką zdrowotną.	
	Finansowanie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013	Szacunkowy budżet projektu: 22 mln zł
	Czas realizacji	2009 → przygotowanie projektu, 2010 - 2012 → realizacja	

Tabela 8 Charakterystyka projektu głównego SIP
Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

VII.	i-CK	Rozwój Społeczeństwa Informacyjnego w Kielcach	
	Cel projektu	Stworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i edukacyjnej w Kielcach, a także zapewnienie mieszkańcom miasta możliwości korzystania z systemu nowoczesnych usług publicznych dostępnych online.	
	Priorytet e-rozwoju	Priorytet III	
	Zakres projektu	W ramach projektu wdrożony zostanie pakiet nowych usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną oraz rozbudowana infrastruktura teleinformatyczna miasta. Projekt i-CK pozwoli także na modernizację bazy sprzętowej.	
	Model realizacji	Projekt własny Urzędu Miasta Kielce	
	Relacje z innymi projektami	W ramach projektu II przeprowadzone zostaną szkolenia dla mieszkańców Kielc w wieku powyżej 50 lat, ukierunkowane na poznanie możliwości korzystania z e-usług urzędu oraz pozyskanie praktycznych umiejętności w tym zakresie	

Finansowanie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013	Szacunkowy budżet projektu: 25 mln zł
Czas realizacji	2008 - 2009 → przygotowanie projektu, 2010 - 2012 → realizacja	

Tabela 9 Charakterystyka projektu głównego i-CK

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

VIII. AGRONIEZBĘDNIK		Platforma Wsparcia Świętokrzyskiego Agrobiznesu
Cel projektu	Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorców branży przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym sadowników ukierunkowana na zapewnienie wzrostu konkurencyjności firm świętokrzyskich na rynkach europejskich.	
Priorytet e-rozwoju	Priorytet III	
Zakres projektu	<p>Wdrożenie u przedsiębiorców oraz na dedykowanej regionalnej platformie informatycznej pakietu oprogramowania ("agroniezbędnika") wspomagającego prowadzenie działalności gospodarczej producentów branż sadowniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz rolniczych grup producenckich.</p> <p>Powstały innowacyjny system informatyczny zapewni także komunikację między partnerami grup producenckich, kontrahentami i odbiorcami produktów, a także punktami sprzedaży.</p> <p>Uruchomiony zostanie także stały punkt poradnictwa oraz cykl szkoleń dla przedstawicieli branży w zakresie korzystania z „agroniezbędnika”</p> <p>Projekt korzystał będzie z dobrych praktyk analogicznych przedsięwzięć w UE, wykorzystując m.in. rozwiązania mobilne, zaawansowane systemy monitoringu produktów, aplikacje logistyczne oraz systemy wsparcia podejmowania decyzji.</p>	
Model realizacji	Projekt zrealizowany będzie w partnerstwie między wybranym przez Zarząd Województwa podmiotem publicznym a konsorcjum podmiotów sektora prywatnego, samorządu gospodarczego i organizacji producenckich. Forma partnerstwa zostanie określona w fazie analitycznej.	
Relacje z innymi projektami	W ramach projektu I zorganizowane zostaną szkolenia poświęcone zastosowaniom ICT dla rozwoju obszarów wiejskich, umożliwiające zapoznanie się z problematyką projektu. Specjalny cykl podstawowych szkoleń komputerowych projektu II adresowany będzie do środowiska przedsiębiorców i pracowników firm agrobiznesu.	
Finansowanie	Regionalny Program	Szacunkowy budżet projektu:

	Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013	8 mln zł
Czas realizacji	2008 - 2009 → przygotowanie projektu, 2010 - 2012 → realizacja	

Tabela 10 Charakterystyka projektu głównego AGRONIEZBĘDNIK
Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

IX. G@STUR		Świętokrzyska Platforma Gestorów Usług Turystycznych	
Cel projektu	Zwiększenie potencjału oraz konkurencyjności świętokrzyskiej branży turystycznej poprzez zapewnienie wsparcia dla działalności gospodarczej gestorów usług, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw agroturystycznych.		
Priorytet e-rozwoju	Priorytet III		
Zakres projektu	Wdrożenie elektronicznej platformy wspomagania prowadzenia biznesu - zarządzania, prowadzenia obsługi księgowo - finansowej, planowania rozwoju oraz promocji działalności biznesu. Innowacyjnymi komponentami projektu będą: system mobilnej komunikacji między gestorami usług a ich kontrahentami, platforma monitoringu floty samochodowej oraz regionalny help desk dla klientów usług turystycznych.		
Model realizacji	Projekt zrealizowany będzie w partnerstwie między wybranym przez Zarząd Województwa podmiotem publicznym reprezentującym władze regionalne, a konsorcjum podmiotów sektora prywatnego, organizacji turystycznych oraz samorządu gospodarczego. Forma partnerstwa zostanie określona w fazie analitycznej.		
Relacje z innymi projektami	W ramach projektu I zorganizowane zostaną szkolenia poświęcone zastosowaniom ICT w różnych branżach gospodarki, w tym turystyce. Projekt II zapewni możliwość korzystania ze szkoleń w zakresie podstawowych kompetencji cyfrowych przez pracowników sektora turystycznego.		
Finansowanie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013	Szacunkowy budżet projektu: 12 mln zł	
Czas realizacji	2008 – II kwartał 2009 → przygotowanie projektu, 2009 – 2010 → realizacja		

Tabela 11 Charakterystyka projektu głównego G@STUR
Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

X. MedicIS	Regionalny System Wspomagania Zarządzania Opieką Zdrowotną	
Cel projektu	Poprawa jakości świadczenia usług medycznych dla mieszkańców województwa świętokrzyskiego, zwiększenie efektywności działania publicznych zakładów opieki zdrowotnej w regionie	
Priorytet e-rozwoju	Priorytet III	
Zakres projektu	Wdrożenie regionalnej platformy wspomagania zarządzania opieką zdrowotną - w tym zintegrowanego regionalnego systemu zarządzania danymi medycznymi wraz z systemami zarządzania oraz wspomagania świadczenia usług przez publiczne ZOZ. W ramach projektu wdrożone zostaną także narzędzia analityczne wspomagające planowanie usług medycznych oraz oficjalny regionalny portal informacji zdrowotnych. MEDIS umożliwi także modernizację sprzętu oraz sieci teleinformatycznych publicznych placówek służby zdrowia.	
Model realizacji	Projekt zrealizowany zostanie przez konsorcjum publicznych zakładów opieki zdrowotnej w regionie, którego liderem będzie podmiot wskazany przez Zarząd Województwa.	
Relacje z innymi projektami	W ramach projektu I zorganizowane zostaną szkolenia poświęcone systemom e-Zdrowia. Projekt II zapewni możliwość korzystania ze szkoleń w zakresie podstawowych kompetencji cyfrowych przez pracowników służby zdrowia.	
Finansowanie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013	Szacunkowy budżet projektu: 30 mln zł
Czas realizacji	2008 – IV kwartał 2009 → przygotowanie projektu, 2010– 2012 → realizacja	

Tabela 12 Charakterystyka projektu głównego MedicIS

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

Rozdział V

ZARZĄDZANIE ORAZ MONITORING WDRAŻANIA WIODĄCYCH PROGRAMÓW I PROJEKTÓW NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W LATACH 2008 – 2010

PRZYWÓDZTWO WŁADZ WOJEWÓDZTWA. W diagnozie stanu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie świętokrzyskim wskazano na małą aktywność samorządów lokalnych w kreowaniu przedsięwzięć lokalnych. Co więcej - i stanowi to wyróżnik regionu w kraju - największe miasta województwa nie podejmują na ogół współpracy z okolicznymi gminami. Realizowany w latach 2006-2008 projekt e-Świętokrzyskie jest wynikiem inicjatywy odgórnej i, wobec silnego zaangażowania weń Naukowo Akademickiej Sieci Komputerowej (NASK), wiele zawdzięcza partnerowi zewnętrznemu.

Dyskusje w trakcie warsztatów poprzedzających powstanie niniejszego Studium wykazały, iż słabością regionu jest relatywnie słabo zakorzeniona kultura innowacyjna, mała zdolność partnerów do współdziałania oraz niedobór kadr na poziomie wojewódzkim zawodowo związanych z realizacją działań na rzecz e-rozwoju.

Powodzenie programu działań określonego w Studium będzie możliwe jedynie w przypadku dokonania przez władze województwa zasadniczych zmian w sposobie koordynacji e-rozwoju i znacznego wzmocnienia potencjału instytucjonalnego

Analiza doświadczeń lat 2004-2008 wskazuje na występujące w części polskich regionów utrudnienia w koordynacji polityki rozwoju regionalnego w kontekście wdrażania ZPORR. Wobec silnie sformalizowanego mechanizmu oraz możliwości budżetowych programu operacyjnego, osiągnięcie jego wskaźników oraz wykorzystanie jak największego odsetka funduszy strukturalnych stawało się niekiedy celem samym w sobie, słabo powiązaniem z realizacją strategicznych celów rozwoju województwa. Wykonanie ilościowych założeń ZPORR dominowało nad realizacją polityki rozwoju regionalnego.

FUNDAMENTALNE
ZNACZENIE BĘDZIE
MIAŁO UZNANIE
PRZEZ ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
REALIZACJI
PROGRAMU E-
ROZWOJU ZA
KLUCZOWY PRIORYTET
MODERNIZACYJNY
NA NAJBLIŻSZE LATA.

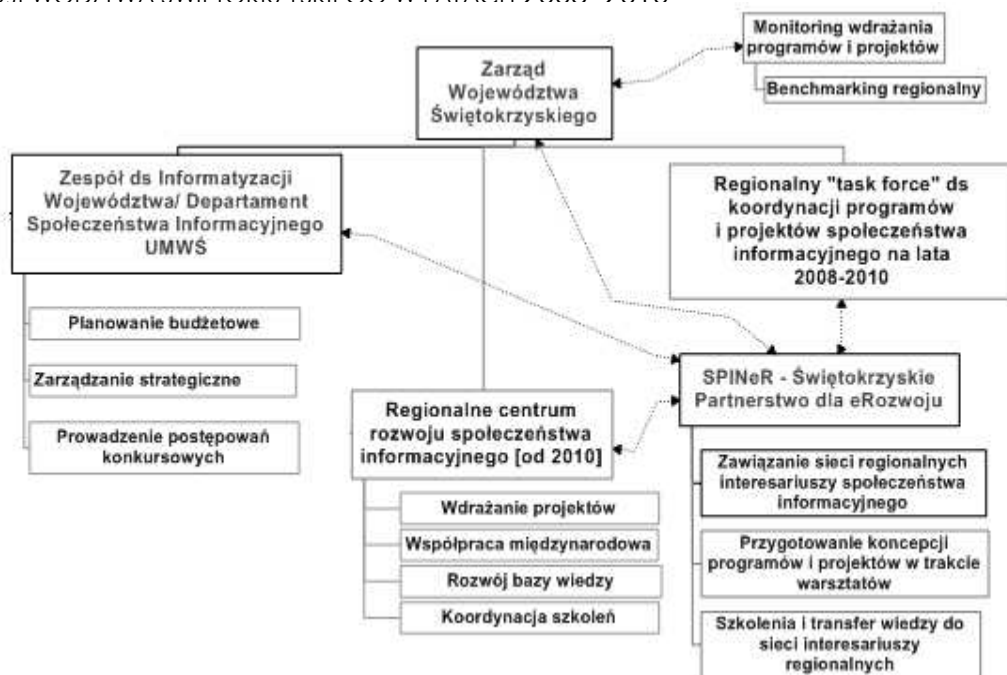
W zakresie projektów działania 1.5 ZPORR (infrastruktura społeczeństwa informacyjnego) zjawisko to objawiało się akceptowaniem przez władze niektórych województw (np. lubelskie – 55, podkarpackie – 24, mazowieckie – 19, pomorskie – 20) licznych, mało innowacyjnych projektów nieznacznej wartości, które w nikłym stopniu oddziaływały na rozwój regionu. Województwo świętokrzyskie, realizując pakiet projektów „e-Świętokrzyskie” ustrzegło się przed takim rozproszeniem środków i niską efektywnością działań.

Jednak niebezpieczeństwo wystąpienia takiego zjawiska w nadchodzących latach istnieje, wobec kilkukrotnego w relacji do alokacji na lata 2004-2006 wzrostu wartości funduszy strukturalnych przeznaczonych w RPO na realizację projektów infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Dla powodzenia realizacji pakietu przedsięwzięć zaproponowanych w *Studium* kluczowe będzie zapewnienie przez władze województwa warunków do skutecznych działań w ramach dwóch procesów:

- **operacyjnego zarządzania e-rozwojem** regionu - realizacja programów i projektów zaproponowanych w *Studium* wymaga radykalnego wzmocnienia kadr i kompetencji zespołu koordynującego te prace, a w perspektywie 2 lat – utworzenia podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie e-rozwojem Świętokrzyskiego,
- **budowy regionalnej międzysektorowej sieci interesariuszy rozwoju społeczeństwa informacyjnego** - służącej budowie konsensusu, zapewnieniu współpracy, podnoszeniu poziomu wiedzy i kompetencji oraz wzmocnieniu kultury innowacyjnej.

Znaczenie tych procesów znalazło odzwierciedlenie w schemacie zarządzania e - rozwojem województwa przedstawionym na rysunku 11:

Rysunek 11 Schemat zarządzania rozwojem społeczeństwa informacyjnego w województwie świętokrzyskim w latach 2008 – 2010

Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

Strategiczne zarządzanie e-rozwojem regionu jest domeną Zarządu Województwa Świętokrzyskiego oraz odpowiednich służb Urzędu Marszałkowskiego.

Wobec zasadniczego wzrostu zakresu prac w latach 2008-2010 rekomenduje się przekształcenie we wrześniu 2008 roku istniejącego Zespołu ds. Społeczeństwa Informacyjnego w Departament Społeczeństwa Informacyjnego (DSI) i kadrowe jego wzmocnienie. Zadaniem DSI byłoby:

NOWY PROGRAM E-ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
NALEŻY ROZPOCZĄĆ
OD WRZEŚNIA 2008
ROKU

- koordynowanie programów e-rozwoju z innymi kluczowymi politykami rozwojowymi w województwie oraz Planem Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010,
- uzgadnianie podaży środków z programów operacyjnych Narodowej Strategii Spójności z programem e-rozwoju województwa zarysowanym w *Studium*,
- opracowanie i realizacja szczegółowego planu oraz harmonogramu realizacji programów i projektów określonych w *Studium*,
- zapewnienie odpowiednich alokacji na projekty społeczeństwa informacyjnego w budżetach województwa.

Ze względu na konieczność dokonywania bieżących uzgodnień z przedstawicielami wielu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, instytucji naukowo-badawczych i przedsiębiorców rekomenduje się powołanie przez Zarząd Województwa zespołu roboczego (*task force*) ds. koordynacji programów i projektów na rzecz społeczeństwa informacyjnego w latach 2008-2010. Jego zadaniem byłoby zapewnienie drożnych kanałów komunikacji między partnerami realizującymi projekty w regionie, dokonywanie uzgodnień w celu uniknięcia dublowania prac i wydatków oraz zapewnienie spójnej polityki informacyjnej.

Kluczowym narzędziem wsparcia dla władz regionu będzie realizacja projektu SPINeR, w ramach którego zawiązana zostanie sieć interesariuszy rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie świętokrzyskim, a także zapewnione doradztwo dla beneficjentów projektów i transfer wiedzy na temat e-rozwoju na wysokim, europejskim poziomie. Rekomenduje się uruchomienie projektu SPINeR jesienią 2008 roku, tak aby jego działania mogły wspierać uruchamiane przez UMWS krok po kroku projekty.

W rezultacie prac UMWS i zespołu roboczego, a także działań projektu SPINeR powstanie w roku 2010 potencjał wiedzy i doświadczeń, który wykorzystać należy do utworzenia przez władze województwa wyspecjalizowanego podmiotu, który przejąłby od UMWS bieżące zarządzanie wdrażaniem projektów teleinformatycznych w regionie, a także odpowiadałby za koordynację transferu wiedzy, szkoleń oraz współpracy międzynarodowej.

Po takim podziale kompetencji Urząd Marszałkowski koncentrowałby się na wykonaniu funkcji planistycznych (opracowanie programu, zagwarantowanie budżetu) oraz prowadzeniu postępowań konkursowych. Działania regionalnego centrum rozwoju społeczeństwa informacyjnego ukierunkowane byłyby także na zwiększenie efektywności wdrożeń projektów i ograniczenie uciążliwości procedur przetargowych.

Rekomenduje się następujący harmonogram działań władz województwa związanych z wdrożeniem nowego pakietu programów i projektów na rzecz e-rozwoju:

Rok 2008

- **czerwiec – sierpień** → opracowania i procedura akceptacji dla projektu SPINeR
- **wrzesień**
 - powołanie Departamentu Społeczeństwa Informacyjnego
 - rozpoczęcie realizacji projektu SPINeR
 - rozpoczęcie szczegółowych prac nad koncepcją KOMP 21, ADLOK, SIP, i-CK, MEDIS, G@STUR, Agroniezbednik
- **październik** → powołanie zespołu zadaniowego ds. koordynacji programów i projektów e-rozwoju
- **listopad** → organizacja konferencji regionalnej - uruchomienie procesu wdrażania pakietu programów i projektów

Rok 2009

- **lutym** → początek realizacji projektu CM – Net
- **marzec** → początek realizacji programu KOMP21 (szkolenia)
- **kwiecień** → początek realizacji projektów MEDIS, G@STUR, Agroniezbednik, i-CK oraz SIP
- **czerwiec** → początek realizacji programu ADLOK (I konkurs)
- **wrzesień** → organizacja regionalnej konferencji przeglądowej (we współpracy z projektem SPINeR)
- **grudzień** → opracowanie I raportu z monitoringu realizacji planu działań na rzecz e-rozwoju określonych w *Studium*

Rok 2010

- **czerwiec** → II konkurs programu ADLOK
- **lipiec** → powołanie regionalnego centrum rozwoju społeczeństwa informacyjnego
- **wrzesień**
 - zakończenie projektów G@STUR i Agroniezbednik
 - organizacja regionalnej konferencji przeglądowej podsumowującej 2,5 roczny program działań (we współpracy z projektem SPINeR)
- **grudzień** → opracowanie II raportu z monitoringu realizacji planu działań na rzecz e-rozwoju określonych w *Studium*

MONITOROWANIE STANU E-ROZWOJU służyć będzie zapewnieniu wysokiej jakości realizacji działań określonych w *Studium* i stanowić narzędzie weryfikacji ich realizacji. W efekcie prowadzonego w sposób ciągły monitoringu będzie podjęcie działań korygujących oraz obniżanie ryzyka w realizacji założonego planu.

Konstrukcja monitoringu oparta została o zestaw wskaźników odnoszących się do produktów i rezultatów (określanych również w jako wskaźniki wyniku)⁴⁵. Wskaźniki te stanowią kwantyfikację zdefiniowanych w dokumencie priorytetów oraz projektów głównych.

Dla potrzeb zdefiniowania wskaźników skonstruowano listę kontrolną, która określa podstawowe kryteria, które muszą spełniać poszczególne mierniki.

Kryteria te zawiera poniższa lista:

- jasna definicja wskaźnika,
- wskazanie źródła weryfikacji,
- wskazanie częstotliwości pomiaru.

Do wskaźników strategicznych i kluczowych należą mierniki odnoszące się do zdefiniowanych w *Studium* priorytetów. Zdefiniowane wskaźniki wraz z określeniem źródła weryfikacji zawarto w tabeli 12:

⁴⁵ Poradnik projektodawcy.. Praktyczne aspekty realizacji projektów Europejskiego Funduszu Społecznego, Wyższa Szkoła Europejska im ks. Józefa Tischnera, Kraków 2007

Priorytet	Zapewnienie warunków dla współdziałania regionalnych interesariuszy rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez zapewnienie potencjału instytucjonalnego, wsparcia badawczego oraz kanałów transferu wiedzy dla wzmocnienia endogennych zasobów regionu
Definicja wskaźnika	1. utworzenie centrum na rzecz na rzecz rozwoju SI w województwie świętokrzyskim 2. utworzenie Lokalnych Agend Cyfrowych 3. liczba badań z zakresu zarządzania rozwojem SI w województwie
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Priorytet	Realizacja programu innowacyjnych inwestycji teleinformatycznych stymulujących procesy rozwoju wiodących branż gospodarki regionalnej, zaspakajających faktyczne regionalne potrzeby społeczne oraz uwzględniających uwarunkowania zróżnicowania przestrzennego województwa
Definicja wskaźnika	1. liczba zrealizowanych innowacyjnych projektów z zakresu wsparcia rozwoju kluczowych gałęzi gospodarki (narzędziami ICT) 2. liczba projektów modernizacyjnych w sektorze publicznym
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Priorytet	Realizacja programu upowszechnienia kompetencji cyfrowych i wiedzy o praktycznych zastosowaniach teleinformatyki dla wzrostu gospodarczego i integracji społecznej, adresowanego do pracowników sektora publicznego, biznesu oraz grup wykluczenia cyfrowego
Definicja wskaźnika	1. opracowanie regionalnego programu działań dotyczącego poziomu kompetencji cyfrowych mieszkańców województwa świętokrzyskiego 2. realizacja programu powszechnej edukacji cyfrowej dla: a) pracowników administracji publicznej b) opieki zdrowotnej c) zabezpieczenia społecznego ze szczególnym uwzględnieniem osób z grupy wiekowej 40 + 3. liczba realizowanych projektów z zakresu e-integracji
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego

Tabela 13 Wskaźniki zdefiniowane w odniesieniu do priorytetów e-rozwoju
Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

Projekty na rzecz e-rozwoju województwa świętokrzyskiego (rozdział IV) realizowane zgodnie z założeniami *Studium* winny przyczyniać się do realizacji celu bezpośredniego. Aby zweryfikować poziom osiągnięcia celów, w ramach każdego z projektów głównych, zdefiniowane zostały na ich potrzeby podstawowe wskaźniki na poziomie produktów oraz rezultatów (tabela 13).

Tytuł projektu	SPINeR Świętokrzyskie Partnerstwo na rzecz e-rozwoju
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba zawiązanych w ramach projektów sieci interesariuszy SI 2. liczba przeprowadzonych w ramach projektu: <ol style="list-style-type: none"> a) szkoleń b) konferencji c) spotkań seminaryjnych 3. zbudowanie regionalnej bazy wiedzy 4. przeprowadzenie badań i analiz z zakresu e-rozwoju <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba uczestników (partnerów) sieci 2. liczba przeszkolonych osób w ramach: <ol style="list-style-type: none"> a) szkoleń b) konferencji c) spotkań seminaryjnych
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	KOMP21 Regionalny Program Upowszechnienia Kompetencji Cyfrowych
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba uruchomionych w ramach projektu szkoleń (cykli szkoleniowych) 2. liczba powstałych ośrodków edukacji cyfrowej 3. stworzenie platformy edukacyjnej 4. liczba podręczników, skryptów itd <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba przeszkolonych osób w ramach szkoleń realizowanych w projekcie 2. liczba osób korzystających z: <ol style="list-style-type: none"> a) ośrodków edukacji cyfrowej b) platformy edukacyjnej
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	SSPW Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. długość sieci szkieletowej [km] na terenie województwa świętokrzyskiego 2. liczba operatorów, którzy świadczyć będą usługi dostępne w województwie świętokrzyskim <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób, które uzyskały dostęp do Internetu szerokopasmowego w wyniku realizacji projektu 2. liczba przedsiębiorstw, które uzyskały dostęp do internetu szerokopasmowego w wyniku realizacji projektów
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego, dane Ministerstwa Rozwoju Regionalnego
Tytuł projektu	CM-NET Inicjatywa Szerokopasmowego Dostępu do Internetu

Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych projektów z zakresu: <ol style="list-style-type: none"> doradztwa technicznego doradztwa organizacyjnego doradztwa prawnego <p>mających na celu udział w realizacji sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu</p> <ol style="list-style-type: none"> budowa regionalnej sieci szkieletowej <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> liczba osób, które uzyskały dostęp do Internetu szerokopasmowego w wyniku realizacji projektów liczba przedsiębiorstw, które uzyskały dostęp do internetu szerokopasmowego w wyniku realizacji projektów
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	ADLOK Program Wsparcia Innowacyjnych Projektów Lokalnych
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych projektów teleinformatycznych liczba projektów zrealizowanych w formie partnerstw subregionalnych liczba przyznanych grantów na: <ol style="list-style-type: none"> wdrożenie systemów teleinformatycznych modernizację infrastruktury teleinformatycznej <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> liczba uczestników (partnerów) projektów realizowanych w ramach partnerstw subregionalnych liczba urzędów administracji publicznej, które realizowały projekty z zakresu: <ol style="list-style-type: none"> wdrożenia systemów teleinformatycznych modernizacji infrastruktury teleinformatycznej e-usług e-integracji wartość (w PLN) zrealizowanych projektów
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	SIP Świętokrzyski System Informacji Przestrzennej
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> stworzenie regionalnej platformy gromadzenia, przetwarzania i udostępnienia danych geograficznych z następującymi funkcjonalnościami: <ol style="list-style-type: none"> wspomaganie procesów analizy i podejmowania decyzji monitoring środowiska wspomaganie przedsięwzięć w zakresie zagospodarowania przestrzennego <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> liczba podmiotów korzystających z platformy liczba usług
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	i-CK Rozwój Społeczeństwa Informacyjnego w Kielcach
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> wdrożenie projektu przez Urząd Miasta Kielce mającego na celu rozbudowę infrastruktury teleinformatycznej oraz modernizację bazy sprzętowej <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> liczba wdrożonych w ramach projektu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną liczba osób i przedsiębiorstw korzystających z wdrożonych w ramach projektu usług

Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	AGRONIEZBĘDNIK Platforma Wsparcia Świętokrzyskiego Agrobiznesu
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wdrożenie platformy dla przedsiębiorców 2. liczba szkoleń przeprowadzonych w ramach projektu 3. stworzenie punktu doradztwa <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba przedsiębiorstw korzystających z pakietu oprogramowania 2. liczba przedsiębiorstw korzystających ze szkoleń organizowanych w ramach projektu 3. liczba przedsiębiorstw korzystających z punktu doradztwa
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	G@STUR Świętokrzyska Platforma Gestorów Usług Turystycznych
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wdrożenie platformy wspomagania biznesu, wspomagającego zarządzanie, prowadzenie gospodarki księgowo-finansowej, planowanie rozwoju biznesu i promocję danej działalności 2. wdrożenie regionalnego <i>help desk</i> dla klientów usług turystycznych <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba przedsiębiorców korzystających z: <ol style="list-style-type: none"> a) stworzonej w ramach projektu platformy b) biura pomocy (<i>help desk</i>)
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego
Tytuł projektu	MEDIS Regionalny System Wspomagania Zarządzania Opieką Zdrowotną
Definicja wskaźnika	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wdrożenie platformy wspomagania zarządzania opieką zdrowotną wyposażoną w następujące funkcjonalności: <ol style="list-style-type: none"> a) system zarządzania danymi medycznymi b) system zarządzania oraz wspomagania świadczenia usług przez publiczne ZOZ 2. wdrożenie regionalnego portalu informacji zdrowotnych 3. liczba projektów mających na celu modernizację sprzętu oraz sieci teleinformatycznych publicznych placówek służby zdrowia 4. liczba nowych e-usług <p>Wskaźniki wyniku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. liczba podmiotów korzystających z platformy 2. liczba podmiotów korzystających z portalu
Źródło weryfikacji	Dane własne Urzędu Marszałkowskiego

Tabela 14 Wskaźniki zdefiniowane w odniesieniu do projektów głównych
Źródło: opracowanie własne SMWI [2008]

Tak skonstruowany system monitoringu, oparty o konkretne wskaźniki zapewni jasną weryfikację założeń *Studium* i zawartych w nim celów (priorytetów). Ma to zasadnicze znaczenie w kontekście krótkoterminowej perspektywy niniejszego dokumentu.

Za implementację monitoringu odpowiedzialny będzie Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, który zleci realizację prac badawczo-analitycznych niezależnej, wyspecjalizowanej w takich działaniach firmie.

Realizacja monitoringu będzie przebiegała w trzech etapach:

1. systematyczne (raz w roku - na koniec roku 2008, 2009, 2010) zbieranie ustalonych w ramach *Studium* danych dotyczących wskaźników
2. zestawienie uzyskanych danych
3. raportowanie do Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.

Na podstawie przedłożonego raportu możliwe będzie podjęcie działań niwelujących odchylenia od założeń oraz bieżące zarządzanie ryzykiem związanym z realizacją dokumentu.

Rozdział VI

„ZŁOTE REKOMENDACJE” DLA WŁADZ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO: JAK SKUTECZNIE ROZWIJAĆ SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE?

Planowanie i wdrażanie regionalnych programów (strategii) rozwoju społeczeństwa informacyjnego to działania wpisane w codzienną praktykę regionów Unii Europejskiej od kilkunastu lat.

Wnioski wywiedzione z tych doświadczeń pozwalają na sformułowanie „złotych rekomendacji” dla władz województwa świętokrzyskiego, których uwzględnienie w praktyce decyzyjnej może zasadniczo wpłynąć na podniesienie skuteczności realizacji programów i projektów na rzecz e-rozwoju regionu zaproponowanych w Studium.

1.	W latach 2007-2013 polityk rozwojowych nie można prowadzić w sposób analogiczny do działań w latach 2004-2006. Zasadniczo zwiększył się zakres prac, jakie będzie można podjąć dzięki współfinansowaniu ze środków Narodowej Strategii Spójności, w tym RPO - trzeba do tego zakresu dobrać nowe narzędzia, mechanizmy współpracy z partnerami i wzmocnić kadrowo i finansowo potencjał instytucji publicznych odpowiedzialnych za rozwój
2.	Realizując programy rozwoju społeczeństwa informacyjnego samorządy winny otwierać się na partnerskie współdziałanie z sektorem prywatnym. Władze regionalne winny zrozumieć swoją „nową rolę” i stać się bardziej „katalizatorem” rozwoju na swoim terytorium niż ściśle wyznaczać jego kierunki. Takie podejście upewnić ma partnerów regionalnych - szczególnie przedsiębiorców, iż wspólnie z władzami mogą włączyć się w działania na rzecz konkurencyjności gospodarek regionalnych, zaś ośrodki badawczo-rozwojowe otworzyć na potrzeby gospodarki dzięki finansowaniu prac badawczych.
3.	Innowacyjne działania władz winny być dostosowane do konkretnych uwarunkowań społecznych i gospodarczych regionu. Innowacyjność odnosi się do wielu branż gospodarki regionalnej i działów sektora publicznego, także takich z którymi ich często nie kojarzymy. Dlatego też władze winny rozpoznać główne osie rozwojowe regionów i finansować w ramach RPO projekty pobudzające innowacje w różnych dziedzinach, np. zabezpieczeniu społecznym, opiece zdrowotnej, turystyce, przemyśle rolno-spożywczym i rolnictwie.
4.	Rozwój regionalny i zyskiwanie przewag konkurencyjnych wymagają podejmowania ryzyka. Projekty „eksperymentalne” powinny stanowić komponent regionalnych programów operacyjnych, w pełni popiera takie działania Komisja Europejska, rekomendując zapisanie w RPO na lata 2007-2013 komponentu związanego z finansowaniem projektów „eksperymentalnych”.
5.	Strategie i dokumenty programowe polityki spójności nie są „kamiennymi tablicami”. Władze województwa winny monitorować postęp wdrożeń i

	<p>trendy gospodarcze i modyfikować zapisy RPO. Dobrze zarządzane implementacje strategii mają bowiem realny katalityczny wpływ na innowacyjność regionów. Osiągnięcie sukcesu możliwe będzie dzięki partnerstwom opartym na wspólnie podzielanych celach i ryzykach. Wymaga to tego, aby zapisy RPO mogły być przedmiotem zmian i adaptacji w trakcie okresu wdrożenia. Takie podejście ma w latach 2007-2013 zdecydowanie większe znaczenie niż w ostatnich latach.</p>
6.	<p>Zespół kierujący wdrożeniem programu rozwoju społeczeństwa informacyjnego powinien grupować osoby decyzyjne, wpływowe, osobiście zainteresowane sukcesem. Program regionalnego e-rozwoju winien być operacyjnie zarządzany przez wyspecjalizowany podmiot, władze publiczne nie mają bowiem na ogół odpowiednich kompetencji i warunków organizacyjno-prawnych do wdrażania tak wielowątkowych procesów. Powołanie regionalnej rady społeczeństwa informacyjnego jako ciała opiniotwórczego ma sens pod warunkiem że nie będzie ona liczniejsza niż 20 osób, a w kwestiach szczegółowych będzie możliwość powołania grup roboczych o jasno określonym mandacie do działania.</p>
7.	<p>Komunikacja z mieszkańcami - potencjalnymi klientami e-usług stanowi istotny element wdrażania programu e-rozwoju. Komunikacja na poziomie regionalnym i prowadzenie przemyślanych akcji informacyjnych służy: podnoszeniu świadomości mieszkańców (podatników), aktywizowaniu interesariuszy regionalnych oraz przyciąganiu uwagi firm (kapitał prywatny) oraz wysokokwalifikowanych specjalistów. Działania te powinny być prowadzone przez wyspecjalizowane podmioty - profesjonalne instytucje.</p>
8.	<p>Korzystanie z dobrych praktyk z wiodących regionów Unii Europejskiej pozwala uniknąć wielu pomyłek i błędów. Dobre praktyki projektów „eksperymentalnych” z innych regionów oraz branż mogą stanowić silny impuls do rozwoju wartościowych projektów o silnej wartości dodanej w zakresie innowacyjności. RPO powinny zawierać komponenty umożliwiające finansowanie poznawania i studiowania dobrych praktyk w innych krajach członkowskich UE poprzez tworzenie partnerstw i sieci międzyregionalnych, wizyty studyjne, uczestnictwo w europejskiej wymianie wiedzy (konferencje, warsztaty).</p>
9.	<p>Regiony zdefaworyzowane powinny ze swojej słabości uczynić oręż, koncentrując swoje działania na finansowaniu programów i projektów przewyżających endogenne problemy, np. wykluczenie cyfrowe. Aby to stało się możliwe procesy e-rozwoju winny stać się wysokim priorytetem politycznego władz, które zagwarantują odpowiednie środki finansowe na projekty infrastrukturalne i edukacyjne oraz stworzenie odpowiedniego potencjału instytucjonalnego.</p>
10.	<p>Władze województwa winny przewyżać pokusę poniekąd zrozumiałych prób ochrony regionalnego rynku pracy przed konkurencją zewnętrzną. Pozyskiwanie wartości dodanej w postaci ekspertyz i rezultatów badań, transferu specjalistycznej wiedzy, zapewnienia nowych szans edukacyjnych ma większe znaczenie dla e-rozwoju województwa niż próba finansowania inicjatyw wewnątrzregionalnych średniej jakości. W dobie gospodarki wiedzy siła regionów rodzi się w zrównoważonych procesach wsparcia wewnątrzregionalnego i pozyskiwania wartościowego wsparcia zewnętrznego.</p>

Rozdział VII

SŁOWNIK PODSTAWOWYCH POJĘĆ

ANALIZA SWOT/TOWS

Metodyka należąca do kanonu zarządzania strategicznego. Pozwala przeanalizować mocne strony i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. SWOT - jest skrótem pochodzącym od pierwszych liter angielskich słów: *strenghts* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse), *threats* (zagrożenia). Znajduje ona zastosowanie na poziomie zarządzania całym podmiotem/regionem, poszczególnymi strategicznymi jednostkami i dziedzinami funkcjonalnymi. Służy bowiem wypracowaniu ogólnej strategii rozwoju podmiotu/regionu, a także strategii dotyczących poszczególnych jednostek funkcjonalnych.

BENCHMARKING

polega na porównywaniu procesów i praktyk stosowanych przez własne organizację ze stosowanymi w organizacjach uważanych za najlepsze w analizowanej dziedzinie. Benchmarking jest wykrywaniem czynników, które sprawiają, że analizowany proces jest wykonywany efektywnie, a następnie wskazanie podobnych możliwości we własnej organizacji - uczenie się i twórcze adaptowanie najlepszych praktyk (*best practices*). Benchmarking jest metodą systematycznego mierzenia oraz porównywania sposobów działania firmy w stosunku do liderów (*best in the class, best in the industry, world class*). Benchmark można przetłumaczyć na język polski jako wzorzec, punkt odniesienia lub model. Wynikiem benchmarkingu jest twórcza adaptacja najlepszych wzorów innych przedsiębiorstw, owocująca większą efektywnością działania. Można to nazwać metodologią uczenia się od innych.

DOSTĘP SZEROKOPASMOWY

definiowany jest jako dostęp stały (nie komutowany), którego przepustowość dostosowana jest do zakładanej liczby użytkowników korzystających z połączenia (przepustowość nie niższa niż 256 kbitów/sekundę) i spodziewanej zajętości pasma przez działające na tym łączy aplikacje. Infrastruktura szerokopasmowego dostępu do Internetu powinna wykorzystywać technologie umożliwiającą proste zwiększenie przepustowości, w razie pojawienia się takiej potrzeby w przyszłości. Dla szerokopasmowej sieci szkieletowej, natomiast, zalecana przepustowość nie powinna wynosić mniej niż 100Mb/s.

**DZIAŁALNOŚĆ
BADAWCZO –
ROZWOJOWA**

to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy. Działalność B+R odróżnia od innych rodzajów działalności dostrzegalny element nowości i eliminacja niepewności naukowej i/lub technicznej, czyli rozwiązanie problemu nie wpływające w sposób oczywisty z dotychczasowego stanu wiedzy. Działalność B+R obejmuje trzy rodzaje działalności badawczej: badania podstawowe i stosowane oraz prace rozwojowe.

E-GOVERNMENT

(elektroniczna administracja) - zastosowanie technologii komunikacji i informacji do planowania, realizacji i monitorowania zadań administracji publicznej (rządowej i samorządowej). Służy to zminimalizowaniu czasu dostępu do usług administracji publicznej, zwiększeniu dostępu do informacji, jak również zmniejszeniu kosztów związanych z działalnością administracji.

E-LEARNING

jest metodą nauki przy wykorzystaniu narzędzi informatycznych i komunikacyjnych; jest swego rodzaju multimedialną platformą służącą masowemu kształceniu. Dzięki zastosowaniu mediów elektronicznych: różnych rodzajów sieci (Internetu, Extranetu, Intranetu), przekazu satelitarnego, telewizji interaktywnej oraz zasobów zgromadzonych na różnego rodzaju nośnikach zewnętrznych (CD, DVD, taśmy video i audio); pozwala zastosować inne niż tradycyjne metody: szkoleń, nauki, nabywania wiedzy.

E-ROZWÓJ

kreowanie wzrostu PKB za pomocą inwestycji w technologie ICT oraz tworzenie warunków dla nowoczesnej edukacji niezbędnej w gospodarce opartej na wiedzy.

FORESIGHT

oznacza, przewidywanie, prognozowanie lub wizję, i odpowiada na pytanie, co może się zdarzyć w przyszłości, w średnim lub w długim okresie czasu. Foresight można rozumieć także, jako usystematyzowane myślenie o pojawiających się możliwościach i wyzwaniach, trendach i przełomach i innych tego typu fenomenach. Myślenie to wykorzystuje wszystkie dostępne źródła informacji, angażuje głównych agentów zmian i stosuje sformalizowane techniki; syntetyczne i usystematyzowane w spójną strukturę poglądy (zamiast

niespójnych dyskusji, które często są wartościowe i twórcze we wstępnej fazie, jednak wymagają sformułowania jasnych, klarownych wniosków, dla fazy ich realizacji).

**GOSPODARKA
OPARTA NA WIEDZY**

to określenie współczesnego etapu rozwoju gospodarki, gdzie wiedza rozumiana jako zdolność do działania, odgrywa decydującą rolę w stymulowaniu rozwoju gospodarczego i społecznego.

Cywilizacja wiedzy, gospodarka wiedzy, to modne określenia, które są często nadużywane zarówno w rozważaniach naukowych, jak i w publicystyce. Niejednokrotnie są to terminy nieprecyzyjne zdefiniowane, a jednocześnie używane zamiennie z takimi pojęciami jak: gospodarka cyfrowa, gospodarka sieciowa, społeczeństwo informacyjne, digitalne, cyfrowe, przemysłowe, postindustrialne, postmodernistyczne, i wiele innych.

ICT

Technologie pozwalające na wykorzystywanie, modyfikowanie, przechowywanie i wymianę informacji, a także umożliwiające efektywną komunikację. Technologiami tego typu są np.

- sieć Internet,
- poczta elektroniczna (e-mail),
- wewnętrzna sieć firmowa (Intranet).

**INFRASTRUKTURA
TELEINFORMATYCZNA**

na strukturę tą składają się systemy i sieci teleinformatyczne. Umożliwia ona świadczenie usług on-line poprzez urządzenia telekomunikacyjne oraz serwery wraz z zainstalowanym na nich oprogramowaniem.

INNOWACJA

zmiana wprowadzona celowo, która polega na zastępowaniu dotychczasowych stanów rzeczy innymi. Można wyróżnić innowacje organizacyjne oraz innowacje technologiczne w obrębie produktów i procesów

INTERNET

zgodnie z przyjętą w 1995 r. przez Federalną Radę ds. Sieci (*The Federal Networking Council*) w USA definicją, oznacza globalny system informacyjny, który:

- jest logicznie połączony przez globalną, jednorodną przestrzeń adresową opartą na protokole transmisji Internet Protocol lub jego rozszerzeniach,

- jest w stanie zapewnić komunikację przy użyciu Transmission Control Protocol/ Internet Protocol oraz (lub) innych protokołów zgodnych z Internet Protocol,
- dostarcza, wykorzystuje, udostępnia publicznie lub prywatnie usługi wyższego poziomu (high level services), oparte na komunikacji i związanej z nią infrastrukturze.

Internet jest szczególnym aspektem technologii informacyjnej, odgrywającym niemałą rolę w przemianach: kulturowych, społecznych, politycznych itp. Jego trójelementowa struktura (sieci oparte o protokoły TCP/IP, użytkująca ją społeczność, zasoby znajdujące się w niej), pozwala dostrzec rozróżnienie pomiędzy jego technicznym, społecznym i informacyjnym aspektem.

KLASTER

termin ten wywodzi się z teorii rozwoju regionalnego i odnosi się do sieci małych i średnich przedsiębiorstw, które ze względu na swoją niewielką siłę przy działaniu w pojedynkę decydują się na współpracę. Klastry obejmują kontakty i współpracę przedsiębiorstw z instytucjami naukowo-badawczymi i władzami publicznymi.

Podział klastrów (wg OECD):

- *Klastry oparte na wiedzy* - skupiające firmy, dla których istotny jest bezpośredni dostęp do badań podstawowych i publicznych instytucji badawczych oraz uczelni wyższych (przemysł lotniczy, chemia, elektronika).
- *Klastry oparte na korzyściach skali* - skupiające firmy powiązane z instytucjami technicznymi i uniwersytetami prowadzące własne badania na ograniczoną skalę (przetwórstwo materiałów masowych, przemysł samochodowy, maszynowy).
- *Klastry uzależnione od dostawcy* – skupiające firmy importujące technologie w formie dóbr kapitałowych i półproduktów, których działalność innowacyjna determinowana jest przez zdolności do współdziałania zarówno z dostawcami jak i usługami posprzedażnymi (rolnictwo, leśnictwo, tradycyjne gałęzie przemysłu przetwórczego jak przemysł włókienniczy, meblarski i metalowy oraz usługi).
- *Klastry wyspecjalizowanych dostawców* – skupiające przedsiębiorstwa o dużej intensywności B+R, kładące nacisk na innowacje produktowe, zazwyczaj zlokalizowane blisko siebie, klientów i

użytkowników; firmy produkujące komponenty do złożonych systemów produkcyjnych (sprzęt i oprogramowanie komputerowe).

OUTSOURCING

(ang. *outside resource using*) – wykorzystywanie zasobów zewnętrznych, zlecenie wyspecjalizowanym podmiotom zewnętrznym procesów niezbędnych dla funkcjonowania własnego przedsiębiorstwa, które zostaną tam zrealizowane efektywniej niż byłoby to możliwe we własnym zakresie.

**PARK
TECHNOLOGICZNY**

to systematyzujące pojęcie dla zorganizowanych kompleksów gospodarczych, w ramach których realizowana jest polityka w zakresie:

- wspomagania młodych innowacyjnych przedsiębiorstw nastawionych na rozwój produktów i metod wytwarzania w technologicznie zaawansowanych branżach,
- optymalizacji warunków transferu technologii i komercjalizacji rezultatów badań z instytucji naukowych do praktyki gospodarczej.

PRZEPLYWNOŚĆ

szybkość transmisji, szybkość przesyłu, ang. *bit rate* – w telekomunikacji i informatyce częstość (mierzona w bitach na jednostkę czasu) z jaką informacja przepływa przez pewien (fizyczny lub metaforyczny) punkt. Przepływność mierzy się w bitach na sekundę (b/s) lub bajtach na sekundę (B/s, 8 b/s = 1 B/s) i ich krotnościach (kb/s, Mb/s, Gb/s, kB/s, MB/s itd.). W praktyce spotykane są zarówno prefiksy dziesiętne (k = 1000, M = 1 000 000) jak i binarne (k = 1024, M = 1 048 576).

**PARTNERSTWO
PUBLICZNO -
PRYWATNE**

definiowane jest jako oparta na umowie o partnerstwie publiczno–prywatnym współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, jeżeli odbywa się na zasadach określonych w ustawie. Definicja ta wynika z ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o *partnerstwie publiczno–prywatnym* (Dz.U. 2005 nr 169 poz. 1420).

**REGIONALNY
PROGRAM
OPERACYJNY**

jest dokumentem programowym danego województwa, służącym realizacji Narodowego Planu Rozwoju. Składa się on ze spójnego zestawienia priorytetów operacyjnych i działań, odnoszących się do województwa. Za przygotowanie RPO odpowiedzialny jest zarząd województwa.

**REGIONALNA
STRATEGIA
INNOWACJI**

to podstawowe narzędzie kształtowania polityki innowacyjnej na poziomie regionu. RIS, na bazie diagnozy potencjału innowacyjnego regionu, określa strategiczne cele polityki innowacyjnej oraz taktykę ich osiągnięcia w długiej perspektywie czasowej. Wskazuje sekwencję działań i zadań niezbędnych dla zdynamizowania innowacyjnego rozwoju regionu.

**SPOŁECZEŃSTWO
INFORMACYJNE**

to termin przyjęty powszechnie, zarówno w rozważaniach teoretycznych, jak i w kontekście instytucjonalnym, na określenie dominującej aktywności społeczeństw (przetwarzanie informacji); stawiany w opozycji do dominujących wcześniej rodzajów aktywności, charakterystycznych dla społeczeństwa przemysłowego (wytwarzanie dóbr).

W powszechnym rozumieniu społeczeństwo informacyjne to, takie które stosuje różnego rodzaju nowoczesne technologie służące gromadzeniu, analizowaniu i przesyłaniu informacji. Przede wszystkim jednak posiada instrumenty niezbędne do korzystania z tych technologii, czyli wiedzę. Powszechnemu zastosowaniu technologii towarzyszą zmiany organizacyjne, ekonomiczne, społeczne, mające wpływ na wszystkie sfery życia i działalności ludzi.

STATE-OF-THE-ART

odzwierciedlający aktualny stan "sztuki"; potoczne określenie cechy techniki czy produktu, które charakteryzują się uwzględnieniem najnowszych, najbardziej zaawansowanych osiągnięć technicznych w danej dziedzinie.

**STRATEGIA
LIZBOŃSKA**

To wieloletni program reform i zmian strukturalnych dla Europy, przyjęty na szczycie przywódców państw UE w marcu 2000 r. w Lizbonie, posiadający rangę nadrzędnego instrumentu kreowania rozwoju społeczno-gospodarczego Unii do 2010 roku. Strategia ta stanowi próbę rewitalizacji europejskiej gospodarki, tak by w założonej perspektywie czasowej stała się wiodącą potęgą ekonomiczną świata. Głównym celem Strategii Lizbońskiej jest stworzenie na obszarze UE do końca 2010 roku najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki światowej, opartej na wiedzy; zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy oraz zapewniającej spójność społeczną. W swojej treści merytorycznej nie odkrywa nowych kierunków działania, potencjalnych szans czy zagrożeń, lecz zbiera w jeden pakiet zamierzenia i

instrumenty polityki szeroko dyskutowane w latach dziewięćdziesiątych. Jej główną zaletą jest kompleksowość i zintegrowane podejście do aktywizacji procesów rozwojowych, wymagających różnych elementów ząębającej się polityki, łączyącej cele gospodarcze, społeczne i ekologiczne.

TELEPRACA

określana jest jako symbol współczesnej pracy w kontekście kształtującego się społeczeństwa informacyjnego. Stała się możliwa dzięki ekspansywnemu rozwojowi sektora ICT i wytwarzanym w nim produktom. Wykorzystanie do pracy telefonów, komputerów, oprogramowania i Internetu spowodowało możliwość „oderwania” części pracowników od tradycyjnego, stałego miejsca pracy.

TELEMATYKA

rozwiązania telekomunikacyjne, informatyczne i informacyjne oraz rozwiązania automatycznego sterowania dostosowane do potrzeb obsługiwanych systemów fizycznych – wynikających z ich zadań, infrastruktury, organizacji, procesów utrzymania oraz zarządzania – i zintegrowane z tymi systemami.

TRANSFER TECHNOLOGII

jest to przekazanie informacji niezbędnych, aby jeden podmiot był w stanie powielić pracę innego podmiotu. Informacja ta występuje pod dwoma postaciami – o naturze technicznej (wiedza inżynierska, naukowa, standardy) oraz procedur (m.in. prawnych, umowy o zachowaniu poufności, patenty, licencje).

Transfer technologii może w warunkach rynkowych przybierać formę pasywną lub aktywną. Transfer technologii w formie aktywnej jest równoznaczny z wąskim rozumieniem komercjalizacji technologii. Transfer technologii w formie pasywnej obejmuje:

- transfer informacji,
- wejście w posiadanie wiedzy i jej ochrona,
- rozwój aplikacji.

BIBLIOGRAFIA

1. Batorski D., Polacy i nowe technologie, Diagnoza Społeczna 2007, Warszawa 2007.
2. Batorski D., Wykluczenie cyfrowe beneficjentów instytucji rynku pracy i zabezpieczenia społecznego, Ekspertyza dla MPiPS, Warszawa 2008.
3. Budując Innowacyjną Europę - Raport na temat badań i rozwoju (B&R) oraz innowacji autorstwa Niezależnej Grupy Ekspertów powołanej po szczycie w Hampton Court, pod przewodnictwem Esko Aho, Komisja Europejska, Luksemburg 2006.
4. Czapliński J. i Panek T. (red.), Diagnoza społeczna, Warszawa 2007.
5. Decyzja Rady Unii Europejskiej z dnia 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (2006/702/WE).
6. DGJ Consult Waldemar Jastrzemski, Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego w Polsce wschodniej. Koncepcja projektu w ramach JASPERS. Raport końcowy, Warszawa 2007.
7. EUROSTAT News Release , 19/2008, 12 February 2008.
8. Giza-Oleszczuk A., Czynniki wykluczenia społecznego w Polsce, Instytut Socjologii PAN, Warszawa 2008.
9. Gorzelak G., Strategiczne kierunki rozwoju Polski Wschodniej - ekspertyza dla potrzeb opracowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, Warszawa 2007.
10. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Profil wrażliwości gospodarki regionalnej na integrację z Unią Europejską – Województwo Świętokrzyskie, Gdańsk 2003.
11. Jak rozwijać Regionalne Inicjatywy Społeczeństwa Informacyjnego. Podręcznik, ERIS@, wydanie 2 polskie, SMWI, Tarnów 2006.
12. Łyżwa E., Akademia Świętokrzyska, Bariery innowacji w przedsiębiorstwach przemysłowych województwa świętokrzyskiego, Kielce 2006.
13. Piątkowski M., Rola ICT w rozwoju polskiej gospodarki i społeczeństwa informacyjnego, prezentacja w MNiI 26 kwietnia 2005 r., Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Centrum Badawcze TIGER.
14. Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2008, Kielce 2008.

15. Projekt ESPON 1.2.3 – Identyfikacja przestrzennych aspektów społeczeństwa informacyjnego, Raport końcowy, 2006.
16. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie świętokrzyskim, Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, Kielce 2007.
17. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Ministerstwo Nauki i informatyzacji, Kielce 2004.
18. Social exclusion and integration in Poland. An Indicators - based Approach, UNDP, Warsaw 2006.
19. Rocznik Statystyczny Województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2002.
20. Stan wdrażania polityki strukturalnej w zakresie budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w województwach w latach 2004-2008 (działanie 1.5 ZPORR), Raport na zlecenie MSWiA, Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”, Kraków – Tarnów 2007.
21. Stankiewicz D., Kancelaria Sejmu RP - Biuro Studiów i Ekspertyz, Charakterystyka gospodarki rolnej w południowych regionach Polski, Informacja nr 947, Warszawa 2003.
22. Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju i województw w roku 2007r, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.
23. Świętokrzyski Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2008 Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2008.
24. Teleinfo 500, Raport 2007.
25. Van Ark B., Piątkowski M., Productivity, Innovation and ICT in Old and New Europe, Research Memorandum GD-69, Groningen Growth and Development Centre, 2004.
26. Wojnicka E. (red.), Perspektywy rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw wysokich technologii w Polsce do 2020 roku, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006.